

γτες
βράδυ 17

Εκείνα που ήταν για να γίνουν δεν έγιναν ποτέ

*Κι αυτά που γίνονται δεν ήταν για να γίνουν
Σιωπή. Σιωπή*

Ευρυπίδης: Μήδεια

Χθες Βράδυ: τεύχος 7, Λαμία-Αθήνα, Καλοκαίρι 2000

Άλλο ένα τεύχος, άλλη μια παράταση ζωής.

Αν και ο βασικότερος δημιουργός του «Χ.Β.» διαμένει στο εξωτερικό, δεν παρέλειψε να ετοιμάσει και να στείλει κείμενα εξαιρετικά ενδιαφέροντα για την περιοχή της Ανατολικής Ασίας. **Κι η ζωή συνεχίζεται.**

Με τη δικτατορία του κέρδους να δίνει το ρυθμό στις ανθρώπινες κοινωνίες : «μετέτρεψε την ανθρώπινη αξιοπρέπεια σε απλή ανταλλακτική αξία. Είναι αποφασισμένη να ριζώσει παντού, να εκμεταλλευτεί τους πάντες και τα πάντα, να δημιουργήσει εξαθλίωση και ανισότητα παντού».

Η σκέψη πως η υπεράσπιση της κοινωνίας εναντίον της γενικής εξάρθρωσης χρειάζεται να είναι το ίδιο πλατιά όσο και το μέτωπο της επίθεσης εμποδίζεται να δημοσιοποιηθεί ευρέως αλλά και αδυνατεί προς το παρόν να αποκτήσει την απαραίτητη οργάνωση και δράση.

Ενώ ο άνθρωπος βρίσκει τη σωστή τιμή του στην αγορά που σε συντριπτικό ποσοστό είναι η τιμή της πείνας, της επιβίωσης, της υποταγής.

Σε μια περίοδο όπου τόσο λίγοι αποφασίζουν και ευημερούν και τόσο πολλοί πιστεύουν πως είναι μόνοι, ανοργάνωτοι, μονίμως απειλούμενοι κι απλά αυτοσυντηρούνται ή πεθαίνουν από πείνα, αρρώστιες, πολέμους και « έξυπνες βόμβες-πυραύλους» η λιγότερο ουσιαστική στάση είναι αυτή της παθητικότητας.

Σε τοπικό επίπεδο, η αποκεντρωμένη εποπτεία προς όφελος της κεντρικής εξουσίας, ο λαϊκός-τακτικός συντηρητισμός που υποστηρίζει την αποδοχή «παντός κρατούντος», η έλλειψη μιας σχετικά αυτόνομης ιδιωτικής ζωής, οι οδηγητές γνώμης (κόμματα, τοπικά/κεντρικά Μ.Μ.Ε., παραδοσιακοί τοπικοί φορείς εξουσίας), συγκροτούν ένα ασφυκτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η πολιτική και ατομική έκφραση αδυνατούν να αυτονομηθούν αποφασιστικά.

Γι' αυτό συλλογιζόμαστε τόσο πολύ, τούτη την εποχή, αυτό το σιωπηλό ποτάμι που τραβάει το δρόμο του αφηλώντας τις καθημερινές τρεμούλες, σέρνοντας μαζί του την υπομονετική ζύμη του κόσμου, που φορεί μόνο ένα πικρό χαμόγελο και που θυμάται ότι είναι βυθισμένο μέσα του.

Ισχύει και πέραν της πολιτικής:

«Ο παράδεισος ορισμένων είναι η κόλαση κάποιων άλλων»

Εξαιρετικά: Στη Φλέρν Νταντωνάκη, στο Μίνω Αργυράκη, στον Κορνήλιο Καστοριάδη, στο Μιχάλη Κατσαρό, στο Γιώργο Χειμωνά, στον Οκτάβιο Πας, στον Αριστομένη Προβελέγγιο και σε όσες/ους μας άφησαν πιο μόνους.

και μετά τον πόλεμο τι;

" Στο ξεκίνημα και τη
διεξαγωγή ενός πολέμου
δεν είναι το δίκαιο
αυτό που έχει σημασία,
αλλά η νίκη"
Αδόλφος Χίτλερ
(Η άνοδος και η πτώση του 3ου Ράιχ)
Κεφ. 16, Ου. Λ. Σίβερ

Ε, ναι λοιπόν ο 'πόλεμος' τελειώσε... Τουλάχιστον ο μεταδιδόμενος τηλεοπτικά πόλεμος τελειώσε... 'Η μάλλον ο πόλεμος σ' αυτήν την συγκεκριμένη γωνιά του κόσμου τελειώσε... 'Η ακόμη καλύτερα, ο πόλεμος όσον αφορά το ΝΑΤΟ τελειώσε... Οι πρόσφυγες μπορούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους... 'Η μάλλον αυτοί οι πρόσφυγες μπορούν να επιστρέψουν αφού οι άλλοι (οι Σέρβοι της μειονότητας) ακόμη φεύγουν... Τελικά τίποτε οριστικό δεν μπορεί να ειπωθεί γι' αυτόν τον πόλεμο εκτός του ότι τα διεθνή ΜΜΕ θα πάνουν πολύ σύντομα να ασχολούνται μαζί του αφού το θεαματικό μέρος της υπόθεσης έχει τελειώσει. Και μετά τον πόλεμο τι; Νομίζω ότι η απάντηση είναι απλή γι' αυτούς που παρακολουθούν την αμερικανική εξωτερική πολιτική εδώ και λίγα χρόνια. Μάλλον ένας άλλος πόλεμος σε κάποια άλλη γωνιά του πλανήτη. Ας αφήσουμε όμως τις πιθανολογίες για τον επίλογο κι ας ασχοληθούμε προς το παρόν με αυτόν τον πόλεμο, που ... τελειώσε.

Υποθέτω ότι η γενική πεποίθηση είναι ότι το αμερικανοκινούμενο ΝΑΤΟ ξεκίνησε τις επιχειρήσεις εναντίων της Σερβίας θέλοντας να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την επίλυση του θέματος της αλβανικής πλειονότητας στο Κόσοβο και των διώξεων που υπέφερε από τη σερβική μειονότητα. Η κίνηση των ΗΠΑ ήταν καθαρά ανθρωπιστική! Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Έστω ότι έχουμε μια μειονότητα η οποία, υπόκειται πραγματική γενοκτονία από ένα στρατιωτικό καθεστώς, στην εξουσία της χώρας στην οποία η μειονότητα βρίσκεται. Μιλάμε για 2.200 κατεστραμμένα χωριά και για περισσότερους από 2.000 πολίτες δολοφονημένους από κυβερνητικούς εκτελεστές, σύμφωνα με στοιχεία του οργανισμού Human Rights Watch. Είναι φυσικό οι ΗΠΑ κάτω από το ίδιο ανθρωπιστικό σκεπτικό να τρέξουν σε βοήθεια της μειονότητας συμπαρασύροντας σ' αυτήν τους την ενέργεια και τους στρατιωτικούς τους συμμάχους του ΝΑΤΟ. Η βοήθεια των ΗΠΑ μεταφράζεται σε αμερικάνικα βομβαρδιστικά, ελικόπτερα, μικρά τεθωρακισμένα Νατοϊκής προέλευσης, τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού, και πυροβολικό. Μόνο που η βοήθεια δεν δίνεται στους αγωνιστές της μειονότητας. Δίνεται στην στρατοκάπηλη κυβέρνηση ώστε να συνεχίσει ανενόχλητη το έργο του αφανισμού της μειονότητας. Ναι μιλάω για την κουρδική μειονότητα στην Τουρκία που για χρόνια υφίσταται πραγματικό αφανισμό από την Τουρκική κυβέρνηση. Το παραπάνω παράδειγμα μας δείχνει πόσο αλτρουιστικά είναι τα κίνητρα των ΗΠΑ στον βομβαρδισμό της Σερβίας. Θα μου πείτε ότι το γεγονός ότι οι ΗΠΑ δεν κάνουν τίποτα για την γενοκτονία των Κούρδων, που στο κάτω- κάτω βρίσκονται υπό τη σκέπη της συμμάχου Τουρκίας δεν σημαίνει ότι δε θέλουν να βοηθήσουν τους Αλβανούς του Κόσοβο. Μα δεν είναι μόνο οι Κούρδοι. Η πολιτική των ΗΠΑ, όπου δεν υπάρχουν λόγοι που εξυπηρετούν πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα είναι αυτή της αδιαφορίας. Που ήταν οι αλτρουιστικές κινήσεις από το ΝΑΤΟ όταν η Ινδονησία κατάσφαζε τους πολίτες του Ανατολικού Τιμόρ για χρόνια. Η σφαγή περισσότερων από μισό εκατομμύριο ανθρώπων στη Ρουάντα το 1994 δεν προκάλεσε ούτε καν μια απλή διπλωματική κίνηση από τις ΗΠΑ. Και όταν μπαίνουν στη μέση πολιτικοοικονομικά συμφέροντα όχι μόνο ανθρωπιστική δεν είναι η πολιτική των ΗΠΑ αλλά μάλλον άμεσα υπεύθυνη για τη σφαγή αθώων. Ας θυμηθούμε τον διωγμό εναντίων των κομμουνιστών στην Ινδονησία (βλέπε σχετικό άρθρο στο παρόν τεύχος) το 1965, όπου οι ΗΠΑ όχι μόνο παρείχαν εξοπλισμό και διπλωματική βοήθεια αλλά και λίστες ατόμων προς "εξαφάνιση". 'Η το 1980 στη Γουατεμάλα όπου περισσότεροι από 200.000 πολίτες βρήκαν το θάνατο από κυβερνητικές στρατιωτικές μονάδες ενισχυμένες από την Ουάσινγκτον. 'Η την Κολομβία, την Τρίτη μεγαλύτερη εισαγωγό αμερικάνικων όπλων στον κόσμο, όπου ο εμφύλιος έχει διώξει από τα σπίτια του περισσότερο από 1.000.000 ανθρώπους. Και ο κατάλογος είναι μακρύς... Άρα όταν ψάχνουμε για κίνητρα στον βομβαρδισμό των Σέρβων μάλλον θα πρέπει να διαγράψουμε τους ανθρωπιστικούς λόγους. Πριν λίγες μέρες ένας φίλος με ρώτησε: " Καλά, αφού λοιπόν δεν βομβαρδίζουν τη Σερβία για να σταματήσει ο ξεριζωμός των Αλβανών, στο Κόσοβο, τότε γιατί τη βομβαρδίζουν έτσι για την πλάκα τους; " Ομολογώ ότι δεν γνωρίζω ποιοι είναι οι απώτεροι λόγοι της

της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Μερικές φορές τα κίνητρα είναι τόσο απλά που όσο κι αν μας βομβαρδίζουν με αλτρουιστική λογοτεχνία τα ΜΜΕ, δεν δυσκολευόμαστε να καταλάβουμε. Στην περίπτωση του Κόσοβο το μόνο που μπορώ να σκεφτώ είναι η επιβεβαίωση της ηγεμονικής θέσης των ΗΠΑ στον κόσμο, μέσω της διατήρησης του NATO ως ρυθμιστή των γεγονότων στην Ευρώπη, ένα στρατιωτικό όργανο το οποίο η Ουάσινγκτον μπορεί να χρησιμοποιήσει είτε στην Ευρώπη είτε αλλού. Ας μην ξεχνάμε ότι ενώ ο 'ψυχρός πόλεμος' ο οποίος υπήρξε η αιτία δημιουργίας του NATO, έχει από καιρό τελειώσει, το παιδί του εξακολουθεί να εξαπλώνεται με την προώθηση των ΗΠΑ. Η διπλωματική οδός στην επίλυση του προβλήματος στο Κόσοβο πιθανώς θα ανέβαζε το στάτους του ΟΗΕ, όπου οι ΗΠΑ πρέπει να δίνουν λογαριασμό για τις κινήσεις τους σε άλλες χώρες όπως η Ρωσία. Ήταν απαραίτητο λοιπόν να υποβαθμιστεί ο ρόλος του ΟΗΕ και την ηγεμονία των κινήσεων να αναλάβει το NATO όπου ο πλήρης έλεγχος των κινήσεων ανήκει στην Ουάσινγκτον. Αυτά όσον αφορά τα κίνητρα. Όσο για τις συνέπειες του πολέμου ε, αυτές κι αν ήταν καταστροφικές. Κανένας δεν αρνείται ότι όντως υπήρχε διωγμός των αλβανών του Κόσοβο από τους Σέρβους. Μετά την εκκίνηση των βομβαρδισμών όμως οι σφαγές και ο ξεριζωμός των προσφύγων έφτασε σε πολύ υψηλότερα επίπεδα. Το NATO ευθύνεται για τις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου σε αυτούς που ήθελε να προστατέψει, για τέσσερις βασικούς λόγους όπως τους αναφέρει ο Stephen R. Shalom στο εξαιρετικό του άρθρο (από το οποίο δανείστηκα μερικά στοιχεία σ' αυτήν μου την καταγραφή) 'Reflections on NATO and Kosovo': "Πρώτον, ο βομβαρδισμός προϋπέθετε την απομάκρυνση των διεθνών παρατηρητών και των εργατών ανακούφισης των οποίων η παρουσία εγγυούταν μια κάποια συγκράτηση (από τη μεριά των Σέρβων). Δεύτερον, ο πόλεμος έκανε απαθείς (απέναντι στο δράμα των προσφύγων) πολλούς, ακόμα και στο δημοκρατικό κίνημα της Σερβίας, έτσι μπορεί κανείς να φανταστεί τι αντίκτυπο είχε στις δυνάμεις ασφαλείας των Σέρβων στο Κόσοβο. Ανήμποροι να αμυνθούν εναντίον των Νατοϊκών πυραύλων και πολεμικών αεροπλάνων, ήταν φυσικό να εκτονωθούν σ' αυτούς που ήταν πιο τρωτοί. Τρίτον, μαζικές απελάσεις θα ωφελούσαν το Σερβικό στρατό που έλπιζαν ότι μια πλημμύρα προσφύγων θα περικύκλωνε και θα αποσπούσε την προσοχή των Νατοϊκών δυνάμεων που ήταν σταθμευμένες στην άλλη πλευρά των συνόρων. Και τέταρτον, εάν το NATO προσπαθούσε να επιβάλλει την επανεγκατάσταση των προσφύγων βίαια, υπήρχε το υπολογίσιμο κίνητρο από την πλευρά του Μιλόσεβιτς, να βρίσκεται στην ισχυρότερη θέση σε περίπτωση διαπραγματεύσεων με το τέλος του πολέμου. Πράγμα που σήμαινε την ολοκληρωτική διάλυση του ΑΣΚ, το ξερίζωμα της μαζικής του βάσης, και την απομάκρυνση όσο το δυνατόν περισσότερων Αλβανών από τις περιοχές τους"(1) Αλλά οι Αλβανοί του Κόσοβο δεν ήταν τα μόνα θύματα του πολέμου. Το δημοκρατικό κίνημα στη Σερβία έχει υποχωρήσει λόγω της συσπείρωσης των Σέρβων γύρω από τον Μιλόσεβιτς λόγω του μίσους τους προς το NATO. Και οι καταστροφές στο Σερβικό έδαφος έχουν οδηγήσει έναν ολόκληρο λαό στο χείλος της πείνας και της εξαθλίωσης, ενώ οι οικολογικές συνέπειες του πολέμου είναι σχεδόν αδύνατο να εκτιμηθούν πόσο μάλλον να αναστραφούν. Και τι θα μπορούσε να γίνει, καθώς έγινε κάποια στιγμή φανερό σε όλους ότι κάτι έπρεπε να γίνει για να σταματήσει ο διωγμός των αλβανών πριν καταντήσει γενοκτονία; Τεκμηριώνοντας ότι ο πόλεμος κάθε άλλο παρά λύση ήταν και ακολουθώντας την αρχαιοελληνική φράση "το μη χείριστον, βέλτιστον" πρέπει να ανεχτούμε ως απάντηση ότι η διπλωματική οδός θα ήταν η καλύτερη λύση. Το γεγονός όμως είναι ότι η διπλωματική οδός δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Όταν ο ηγέτης των Κοσοβάρων Ιμπραήμ Ρουγκόβα επιχειρούσε το 1995 την 'μη βίαιη' αντίσταση εναντίον των Σέρβων και έτρεχε στους διεθνείς οργανισμούς για συμπαράσταση, η Ουάσινγκτον τον αγνοούσε. Η έλλειψη προόδου από την ειρηνική εκστρατεία του Ρουγκόβα ήταν η αιτία που οδήγησε στην ανάληψη ένοπλου αγώνα από τον ΑΣΚ που με τη σειρά του οδήγησε στα αντίποινα των Σέρβων και στην έκρηξη της βιαιότητας που ακολούθησε. Και λέγοντας διπλωματική οδό δεν εννοούμε την στάση του NATO προς τον Μιλόσεβιτς: υπέγραψε ή αλλιώς θα υποστείς τις συνέπειες! Εννοούμε την υιοθέτηση ανταλλαγής απόψεων και όχι τελεσιγράφων. Ένας από τους λίγους δημοσιογράφους της Αγγλίας, ο αυστραλός Τζον Πίλτζερ της Γκάρντιαν έγραψε: "Οι σελίδες του παραρτήματος της 'συμφωνίας' Ραμπουιγέ, οι οποίες δεν έχουν εκδοθεί στη Βρετανία, δείχνουν ότι η ατζέντα του NATO ήταν η κατοχή όχι μόνο του Κόσοβο, αλλά ολόκληρης της Γιουγκοσλαβίας. Αυτό απορρίφθηκε, όχι μόνο από τον Μιλόσεβιτς, αλλά από το εκλεγμένο Γιουγκοσλαβικό κοινοβούλιο, το οποίο πρότεινε μια δύναμη του ΟΗΕ να επιβλέπει την αποκατάσταση ειρήνης: μια αληθινή εναλλακτική λύση στον βομβαρδισμό. Ο Κλίντον και ο Μπλερ την αγνόησαν".(2) Μια και μιλήσαμε για τον Πίλτζερ ας πούμε και δυο λόγια για τον τρόπο κάλυψης του πολέμου από τα ΜΜΕ. Έχουμε ξαναδεί σ' αυτό εδώ το περιοδικό το ρόλο που παίζουν τα ΜΜΕ στην κάλυψη διεθνών αλλά και τοπικών γεγονότων. Χιλιάδες κείμενα αντιεξουσιαστών διανοούμενων (βλέπε Τσόμσκυ κ.α.) έχουν υπογραμμίσει τον τρόπο που λειτουργούν τα media με αφορμή προηγούμενα ένδοξα περιστατικά του NATO, όπως ο πόλεμος στον Κόλπο. Ο βομβαρδισμός της Σερβίας δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Μετρημένοι στα δάχτυλα ήταν οι δημοσιογράφοι στις

γι' αυτό θύματα συκοφάντισης από "συναδέλφους δημοσιογράφους". Ο Πίλτζερ ήταν ο πρώτος που σε άρθρα του στην αγγλική Γκάρντιαν έδειξε ότι η συμφωνία Ραμπουιγιέ περιείχε μεταξύ των άλλων και τους όρους: ότι η οικονομία θα λειτουργήσει (μετά τον πόλεμο) σε συμφωνία με τις αρχές της ελεύθερης αγοράς, ότι οι μονάδες του NATO θα είχαν το ελεύθερο να μετακινούνται οπουδήποτε ήθελαν μέσα στο γιουγκοσλαβικό έδαφος. Και ότι το NATO είχε ως στόχο εκείνη τη στιγμή πολίτες. " Έτσι ο Τζον Σούνει έγραψε στη London Evening Post ότι τα άρθρα του Πίλτζερ τον έχουν κάνει το φερέφωνο του Μιλόσεβιτς. Η Μέλανι Μακντόναχ, στη New Statesman τον κατηγορήσε για αδιαφορία προς τους πρόσφυγες) Και το σύνολο του βρετανικού και αμερικανικού τύπου αδιαφόρησε για τις αποκαλύψεις του. Όπως αδιαφόρησε για τις διαδηλώσεις χιλιάδων στα κράτη – μέλη του NATO για το σταμάτημα του πολέμου. Και όπως αδιαφόρησε για οποιοδήποτε άλλο γεγονός που δεν συμβαδίζει με την πολιτική που έχει διαγράψει η Ουάσινγκτον και το NATO.

Και μετά τον πόλεμο τι; Σε ένα γράμμα του ένας φίλος διατύπωσε την ίδια ακριβώς άποψη με αυτή στην οποία είχα καταλήξει κι εγώ. Μα φυσικά μετά τον πόλεμο, ένας άλλος πόλεμος. Που; Αν κοιτάξουμε τον παγκόσμια χάρτη, δούμε που υπάρχουν σημεία αναταραχής, που συμπίπτουν με πολιτικοοικονομικά συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή, έχουμε 99,9 % πιθανότητα να πέσουμε διάνο στο σημείο της επόμενης Νατοϊκής ανάμειξης. Ο φίλος μου ανέφερε την Κίνα. Δεν είμαι και τόσο σίγουρος γι' αυτό. Η Κίνα έχει βέβαια το δικό της Κόσοβο, το Θιβέτ. Έχει το δικό της Κουβέιτ, την Ταϊβάν. Δεν είναι όμως ούτε Σερβία ούτε Ιράκ. Και ας μην ξεχνάμε ότι αποτελεί την τελευταία Κομμουνιστική Υπερδύναμη, ασάλευτη ακόμη από τον αέρα της αλλαγής. Τέλος η Ουάσινγκτον έχει κακά προηγούμενα με εμπόλεμες καταστάσεις στην Νοτιοανατολική Ασία. Ας μην ξεχνάμε το Βιετνάμ. Εξάλλου ότι δεν έχει κατορθώσει με τον πόλεμο εδώ το έχει κάνει με τις οικονομικές επενδύσεις. Δεν νομίζω λοιπόν ότι η Κίνα θα αποτελέσει το νέο μέτωπο της Αμερικανικής Ηγεμονίας. Δεν έχουμε παρά να περιμένουμε λίγο και θα δούμε....

Σημειώσεις

1. "Reflections on NATO and Kosovo", Stephen R. Shalom, New Politics Web Site
2. "Acts of Murder", John Pilger, Z-Magazine
3. "In defence of Pilger", Mark Steel, UK Socialist Worker.

ΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

Φίλε ή αντίπαλε μην τ' αναγγείλεις πουθενά.

Δεσμώτης τηδε ίσταμαι τοις ένδον ρήμασι πειθόμενος

Λίγα βιογραφικά: «*ανασηκώνω τα πηγούνια των ανθρώπων...*»

Ο Άρης Αλεξάνδρου (νόμιμο όνομα: Αριστοτέλης Βασιλειάδης) γεννήθηκε στο Λένινγκραντ από πατέρα έλληνα και εσθονή μητέρα. Το 1928 έρχονται οικογενειακά στη Θεσσαλονίκη και από το 1930 διαμένει στην Αθήνα. Σπουδάζει στη Βαρβάκειο και έπειτα στην Ανωτάτη Εμπορική. Το 1941 με την είσοδο των ναζιστών-φασιστών μαζί με άλλα μέλη μιας πολιτικής ομάδας προσχωρεί στην κομμουνιστική νεολαία (του Κ.Κ.Ε.) αλλά σε λιγότερο από ένα χρόνο αποχωρεί παραιτούμενος διαφωνώντας με τις απόψεις, την τακτική και τις πράξεις του κόμματος. Μεταφράζει από τα ρωσικά για τον εκδοτικό οίκο «Γκοβόστη». Δύο άρθρα του στο περιοδικό «Καλλιτεχνικά νέα» φανερώσουν τις ξεχωριστές αισθητικές θέσεις του. Πολιτικά ανέντακτος συμμετέχει στις αιματηρές αντιστασιακές εκδηλώσεις του 1943 της Αθήνας. Το Δεκέμβρη 1944 συλλαμβάνεται από τους Άγγλους και στέλνεται στο στρατόπεδο της Ελ Ντάμπα από όπου απολύεται το 1945. Το 1946 εκδίδεται το πρώτο του ποιητικό έργο με τίτλο *Ακόμα τούτη η άνοιξη* ενώ μεταφράζει για το περιοδικό «Ελεύθερα Γράμματα». Τον Ιούλιο του 1948 συλλαμβάνεται και εξορίζεται στο Μούδρο, έπειτα στη Μακρόνησο, Άγιο Ευστράτιο, από όπου απολύεται τον Οκτώβριο του 1951. Το 1952 εκδίδεται η δεύτερη συλλογή ποιημάτων του με τίτλο «Άγωνα Γραμμή» στην οποία γίνεται έκδηλη η άρνηση του με τη νοοτροπία και της αντιλήψεις της κομματικής αριστεράς. Το Νοέμβριο του 1952 παραπέμπεται σε δίκη ως ανυπότακτος και καταδικάζεται, διότι αρνείται να διαχωρίσει τη θέση του. Μέχρι τον Αύγουστο του 1958 παραμένει σε διάφορες φυλακές. Το 1959 εκδίδεται η τρίτη ποιητική του συλλογή με τίτλο «*Ευθύτης Οδών*». Έκτοτε δημοσιεύει έργα του και μεταφράσεις σε διάφορα περιοδικά ενώ ξεχωρίζει το άρθρο του στο περ. «Εποχές» με τον καθοριστικό τίτλο «*Ποιος αυτοκτόνησε τον Μαγιακόφσκι*» (1964). Με τη δικτατορία του 1967 σπεύδει να φύγει, μαζί με τη γυναίκα του Καίτη Δρόσου, για το Παρίσι όπου μετέρχεται διάφορα χειρωνακτικά επαγγέλματα. Οι δύσκολες ημέρες συνεχίζονται. Το (περίφημο) μυθιστόρημα του *Κιβώτιο* που έχει ξεκινήσει το 1966 ολοκληρώνεται στο Παρίσι το 1972, ένα κεφάλαιο του οποίου δημοσιεύεται στο περ. «Η Συνέχεια» (Οκτώβριος 1973). «Το Κιβώτιο» εκδίδεται τελικά το 1974 από τις εκδόσεις του «Κέδρου». Τον Απρίλιο 1978 κυκλοφορεί η γαλλική του μετάφραση από την υφηγήτρια του πανεπιστημίου της Λυών, Colette Lust. Πεθαίνει την Κυριακή της 2 Ιουλίου 1978 (μετά από αλλεπάλληλα εμφράγματα) στα 56 του χρόνια, θάνατος που αποδίδεται κυρίως στις πολυάριθμες κακουχίες του.

ΕΡΓΑ του Άρη Αλεξάνδρου.

- α. *Ακόμα τούτη η άνοιξη*, ποιήματα, Γκοβόστης, Απρίλης 1946.
- β. *Άγωνα Γραμμή*, ποιήματα, 1952.
- γ. *Ευθύτης Οδών*, Homo Humanus, Απρίλης 1959.
- δ. Ποιήματα 1941-1971, Κείμενα, Αύγουστος 1972 (πλ.έον των τριών προηγούμενων ποιητικών συλλογών περιλαμβάνει το ποίημα «Ανατολή ηλίου» και των ποιημάτων στη γαλλική: «Exercices de redaction»).

- ε. Το Κιβώτιο, μυθιστόρημα. Κέδρος, 1975, 1991, 1998
 στ. Η εξέγερση της Κροστάνδης, χρονικό, Φυτράκης, 1975.
 ζ. Τα Ksilopodara, παραμύθι. Βέργος, 1977, Ύψιλον, 1983.
 η. Ο λόφος με το συντριβάνι, σενάριο βασισμένο στο ομώνυμο θεατρικό έργο του Γ. Ρίτσου, Βέργος, 1977, Ύψιλον, 1983.
 θ. Έξω από τα δόντια (1937-1975), Βέργος, 1977, Ύψιλον, 1982.
για να αντιγράψω βιαστικά το φως που απόμεινε στις κόγχες των ματιών τους...
«Μεξ στην ομάδα είμουν άχρηστος πάντα σαν ένα σαν.
Για την ομάδα είμουν ύποπτος πάντα

σαν την αλήθεια » (Από το ποίημα Αλεξανδροστόϊ-Άγονος Γραμμή)
 «...Εντασσύμενοι σε μια ομάδα, δεν επιδιώκουμε ίσως και τόσο να σχετιστούμε με ομοϊδεάτες μας, όσο να ενσωματωθούμε σε μία «οικογένεια», να βρούμε δηλαδή τα αδέρφια μας. (Εξ αυτού πηγάζει άλλωστε και ο φόβος της απομόνωσης, που φαίνεται να είναι αταβιστικός, γιατί κάπου θα διατηρούμε τη μνήμη του πρωτόγονου ανθρώπου, ο οποίος από τη στιγμή που τον έδιωχνε η πατρίδα του, βρισκόταν ολομόναχος μέσα στη ζούγκλα και φυσικά τρελαινότανε πριν τον κατασπαράξουν τα θηρία). Η ένταξη, η προσκόλληση στην ομάδα είναι ένα είδος έρωτα. Έτσι εξηγείται η τύφλωση των πιστών και το μίσος των απογοητευμένων.... Ουδέποτε αισθάνθηκα τον μεταφυσικό εκείνο φόβο που αισθάνονται οι πιστοί (...) ακόμα κι όταν είχα την αυταπάτη να πιστεύω πως θα μπορούσα να είμαι ενταγμένος σε μία ομάδα. Φυσικά, η απομόνωση, η μοναξιά, δημιουργεί γύρω σου ένα κενό και το κενό έχει πικρή γεύση. Αλλά από τη στιγμή που διαπίστωσα πως μέσα στην ομάδα ήμουν ύποπτος πάντα σαν την αλήθεια, διάλεξα την απομόνωση».

*«Έρχεται πάντοτε μια ώρα
 που είσαι έτοιμος να μείνεις με γυρισμένη
 τα μέσα όξω
 την κάθε σου ελπίδα
 γιατί απ' άλλον
 όχι*

δεν καταδέχτηκες ποτέ σου να ζητήσεις» (Ανεπίδοτα Γράμματα-Άγονος Γραμμή)

Το «Κιβώτιο» παραμένει ένα σημαντικό βιβλίο, βιβλίο-σταθμός. Μια μεγάλη (καφκικών ίσως) διαστάσεων πολιτική αλληγορία, μυθιστόρημα εξαιρετικά περίτεχνης πλοκής με τέτοια ασηχηματική σύνθεση, που εμπεριέχει διάφορα λογοτεχνικά είδη και ρεύματα, ανατρέποντας συνεχώς τα δεδομένα της μέχρι τελικά να φθάσει στην αυτουπονόμηση της, στην αυτοαναίρεση της. Εκδίδεται μεταπολιτευτικά και στέκεται σαρκαστικά (μεξ στη χρονική ιστορικοπολιτική συγκυρία) απέναντι στη αποπροσανατολιστική ευφορία των κομματικών και εξουσιαστών αριστέρων. *...και κρύβω το σημείωμα στην καρδιά κατάσαρκα...*

Δηλώνοντας ότι δεν ανήκε σε κόμμα, εκκλησία, συνδικάτο κ.τ.λ. το 1975, ο Άρης Αλεξάνδρου συμπληρώνει: «Έχοντας περάσει από τα ξερονήσια και τις φυλακές, νιώθω πως είμαι συγκρατούμενος όχι μόνο με όσους υπέφεραν στα φασιστικά στρατόπεδα, μα και σε όσους βασανίζονται στο αρχιπέλαγος Γκουλάγκ. Νιώθω αλληλέγγυος και συνυπεύθυνος με όσους αγωνίστηκαν, αγωνίζονται και θα αγωνιστούν εναντίον όλων των τυράννων, εστεμμένων, τραγισκοφόρων, εναντίον όλων των δεσποτών, γαλονάδων και ρασοφόρων».

*«Με το σπαθί χαράζω στα στεγνωμένα χείλη το χαμόγελο μου»
 ...για να δουν στη νεκροψία πόσο λίγο ζήσαμε.*

Αποσπάσματα από το βιβλίο «Έξι μαθήματα για τον λόγο» του Γ.Χειμωνά

«Η ιστορία του ανθρώπου είναι η ιστορία του λόγου του. άνθρωπος σημαίνει λόγος, όπως πουλί σημαίνει πέταγμα και σκορπιός δηλητήριο: ... ο λόγος συμπύκνωση με τη συνείδηση, είναι η λεξική κρυστάλλωση της. ο τρόπος να είμαι εν συνειδήσει σημαίνει αφηγούμαι στον εαυτό μου την εμπειρία μου [P.Janet]- κι ακόμη: εκείνο που σχηματίζει το μέρος αλήθειας που η έννοια συνείδηση καλύπτει είναι η επιδεκτικότητα που κατέχουν τα μέρη της εμπειρίας να αναφέρονται και να γνωρίζονται. Λέξη, είναι μια εγκυστωμένη ποσότητα ζωντανής συνείδησης».

Ότι μπορεί το φως

« Μην αναζητάτε τις ρίζες μου. Περισσότερο με αγωνία παρά με έπαρση σας εμπιστεύομαι πως δεν έχω».

«...Υπάρχει κάτι από τη λογοτεχνία που επέδρασε αποκαλυπτικά στη γραφή μου και είναι ελάχιστο, μια φράση. Η πρώτη φράση στη Μεταμόρφωση του Κάφκα: όταν ξύπνησε το πρωί είδε ότι στη διάρκεια της νύχτας είχε μεταμορφωθεί σε πελώριο *...μορφή, βρεκάνι, έλ, λολυά, φασμα, λούτ, λουκ, η γλώσσα, μεταμόρφωση, η, ενδιέφερε, πια...*

Έκτοτε η γραφή μου υφίσταται τις μεταμορφώσεις της στην διάρκεια μιας τέτοιας νύχτας.

Όσο για τη σύνταξη της πρότασης μου υπαγορεύεται από τον ισχυρότερο κατά τη γνώμη μου, νόμο της γλώσσας: η γλώσσα να γίνεται ένα με το ζων «νόημα». να παρακολουθεί στο έπακρο την αυτόνομη κινητικότητα του. Γιατί οι συνεχείς μετατοπίσεις των νοημάτων, όντας προ και εκτός γλώσσας, πρέπει και να έπονται της γλώσσας. Μοίρα της γλώσσας είναι ακριβώς, *η άλωση της από το νόημα*. Δεν ξέρω και δεν μ' ενδιαφέρει αν αυτή η γλώσσα είναι νεοτερική. Η γλώσσα μου είναι μια *ανασκαφή*. Σ' εκείνους τους τόπους της ανθρώπινης ζωής: έρωτας, θάνατος, φόβος, λύπη, όπου με φτωχικές, γρήγορες, μικρές τελετές θάβεται η αρχαία χλιδή του λόγου.

.... Αλλά το όργανο που θα με διευκόλυνε και το άφησα, η μορφή που θα με όριζε και την αναίρεσα, αυτός ο «αγνωστικισμός» αίρει οποιαδήποτε λογοτεχνική ή εγκεφαλική ή φιλοσοφική πρόνοια και συνδέεται μ' ένα είδος άναρχων εμπειριών που είναι κράματα από ιδέες, φαντασιώσεις- από ημίωτες μετέωρες αισθήσεις. Πρόκειται για εμπειρίες που, κατευθείαν, *αποφαινόνται για την ορατότητα του Κόσμου*.

.... Η σημερινή γραφή δεν φαίνεται να έχει καμιά σχέση με εκείνη του περασμένου αιώνα. Μια βιαστική ερμηνεία είναι ότι εκείνοι οι συγγραφείς εκάλυπταν ένα ευρύ φάσμα μελέτης, διερεύνησης και αποτύπωσης της εποχής τους. Δεν ήταν απλώς «μυθιστοριογράφοι», άπλωναν την οξυδέρκεια τους σε περιοχές όπου οι επιστήμες ήταν ακόμα νεαρές και αδόκιμες- και εννόω την πρόσβαση τέτοιων κειμένων σε μεγάλα κοινωνικά, ιστορικά, ψυχολογικά ζητήματα. Υπάρχει λοιπόν στο παραδοσιακό μυθιστόρημα μια, παράλληλη με τον ανθρώπινο μύθο, πλευρά πραγματείας, κοινωνιολογικής, ιστορικής, ψυχολογικής ή και φιλοσοφικής.

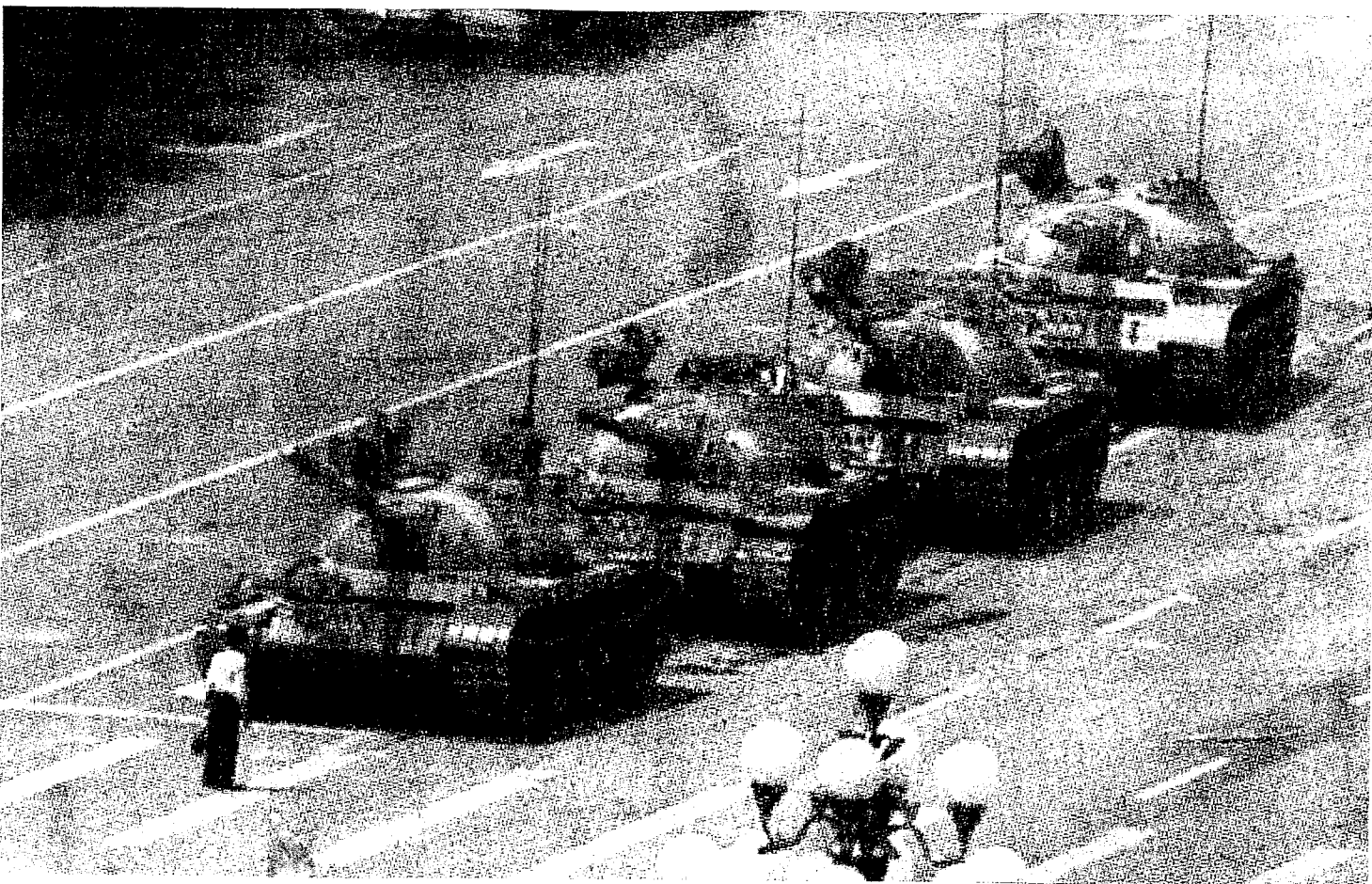
...Σαν μια αίσθηση μου έρχεται στο νου μια λησμονημένη θεωρία, η «θεωρία των κατακλυσμών και της καταστροφής» του παλαιού Cuvier. Σύμφωνα μ' αυτήν, η ιστορία της γης και των ανθρώπων είναι μια ιστορία ρωγμών της συνέχειας, που την προκαλούν αιφνίδιοι και καταστροφικοί κατακλυσμοί.

Έχω αυτήν την έντονη αίσθηση της βαθιάς διακοπής με ό,τι προηγήθηκε.

Πως σήμερα βρισκόμαστε απομονωμένοι σ' ένα νησί χρόνου κι αγωνιζόμαστε να κρατήσουμε στη ζωή ό,τι σπουδαίο περισώθηκε από την περιπέτεια του ανθρώπου. Ακόμα, πως η προσπάθεια αυτή δεν μπορεί παρά να είναι αγωνιώδης – γιατί ο χρόνος πέρασε, ο χρόνος που μας δόθηκε έχει από καιρό τελειώσει.»

Κι εδώ Πολυτεχνείο

10 χρόνια από τα γεγονότα στην Πλατεία Τιενανμέν
του Πεκίνου και την αιματηρή κατάπνιξη του φοιτητικού
κινήματος.

While the granddads in their seventies lead the nation
Uncles in their sixties take care of modernization,
Those in their fifties retire and take it easy;
Our brothers in their forties are with money-making busy.
They say only once you're thirty do you really understand.
But where in all this do we twenty-year-olds stand?
Some are busy with Reform, others go overseas.
So what's left for us twenty-year-olds - can someone tell me, please?

-Chang Kuan, Peking pop singer

Εισαγωγικό

«... Η αντιμετώπιση του ζητήματος που προέκυψε αποτέλεσε ένα σοβαρό πολιτικό τεστ για το στρατό μας, και ότι ακολούθησε δείχνει ότι ο PLA μας πέρασε με άριστα. Αν είχαμε χρησιμοποιήσει ταγκ για να προελάσουμε, θα δημιουργούσαμε σύγχυση μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας σ' όλη τη χώρα. Για αυτόν τον λόγο πρέπει να ευχαριστήσω τους διοικητές και μαχητές του PLA που χρησιμοποίησαν αυτήν την συμπεριφορά ώστε να αντιμετωπίσουν την εξέγερση. Αν και οι απώλειες είναι λυπηρές, αυτό μας έκανε να κερδίσουμε τους ανθρώπους και να καταστήσουμε εφικτό για αυτούς που δεν αναγνωρίζουν το σωστό από το λάθος να αλλάζουν την γνώμη τους. Αυτό κατέστησε εφικτό για τον καθένα να κατανοήσει από μόνος του τι είδους άνθρωποι αποτελούν τον PLA, εάν χύθηκε αίμα στην Τιενανμέν και ποιοι είναι αυτοί που έχυσαν αίμα...»

Από τον λόγο του Ντενγκ Ξιάοπινγκ στις μονάδες στρατιωτικού νόμου την 9^η Ιουνίου 1989

Επέτειοι... Μπούχτισα πια, βαρέθηκα. Τα ίδια και τα ίδια κάθε χρόνο. Για να θυμούνται λγει οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι. Τι να μαθαίνουν; Τι να μαθαίνουν απ' τις καταθέσεις στεφανιών «επιφανών» πολιτικών; Και τι να μαθαίνουν απ' τις πορείες που καταλήγουν στην Αμερικανική Πρεσβεία και ύστερα διαλύονται ησύχως έχοντας κάνει το ετήσιο «καθήκον» τους; Οι επέτειοι είναι ο θάνατος της μνήμης κι όχι η συντήρησή της. Κι όταν μερικοί ζωντανοί ακόμα προσπαθούν να δείξουν ότι θυμούνται έμπρακτα, τότε χαρακτηρίζονται οι ίδιοι πάντα γνωστοί άγνωστοι και περιθωριοποιούνται.

Επέτειοι... Τα ίδια πάντα τολκ σώου στην τηλεόραση με τους ίδιους πάντα πρωταγωνιστές να ανακυκλώνουν τις ίδιες και ίδιες ιστορίες, να μας μπουχτίζουν με τις

απόψεις τους που ανακοινώνονται ενδιαμέσως συντόμων διαφημιστικών μηνυμάτων.

Επέτειοι... Γιορτή για τους εργαζόμενους, άλλη μια αργία, άλλη μια πληρωμένη μέρα αραλίκι. Ένα το κρατούμενο. Γιορτή για τα σχολεία, όχι η κοπάνα δεν είναι απαραίτητη σήμερα, άντε καμιά παρέλαση, κάνα δυο τραγούδια, ένα ποίημα κι ύστερα γραμμή για την καφετέρια, άντε κι αύριο πάλι σχολείο. Δύο τα κρατούμενα. Γιορτή για τα ΜΜΕ, ανακυκλώσιμες εκπομπές, τολκ σώου στη φθηνία, μια, δυο κάμερες να δείχνουν την παρέλαση τη βγάλαμε και σήμερα τη μέρα. Τρία τα κρατούμενα.

Είναι και μια επέτειος που διαφέρει θα μου πεις. Πολυτεχνείο, αυτή η δαιμονισμένη για την κυβέρνηση και τα μέσα καταστολής μέρα με κάθε χρόνο τα ίδια «παρέκτροπά της». Αυτή η μέρα που ξεκινά πάντα τόσο καλά σαν σωστή επέτειος, με τα στεφάνια της και τις πορείες της, με τους λόγους και τα τραγούδια της, με τα τολκ σώου και τα ντοκιμαντέρ της και καταλήγει πάντα με επεισόδια και τόσα χρόνια παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται δεν έχει καταφερθεί να μπει στο καλούπι της. Γιατί άραγε; Ποιο κακό σαράκι τρώει ετησίως όσες προσπάθειες καταβάλλονται να τυποποιηθεί επιτέλους κι αυτή η μέρα, να γίνει μια φυσιολογική επέτειος και να πάψει να μας αναστατώνει με τις παρεκτροπές της;

Αλλά όχι αυτό το άρθρο δεν θα ασχοληθεί μ' αυτό το Πολυτεχνείο, αλλά με ένα άλλο πολύ πιο μακρινό στο χώρο, πολύ πιο κοντινό στο χρόνο αλλά παρ' όλα αυτά σχεδόν πανομοιότυπο στο ξεκίνημά του, στα αιτήματά του, στην άνησσή του, στην καταστολή του και στο χρώμα που άφησε στη μνήμη μας: αυτό το κόκκινο του αίματος. Πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου, 4 Ιουνίου, 1989, ακριβώς πριν δέκα χρόνια και ναι μια ακόμα επέτειος. Μια επέτειος για την οποία μπορούμε να μιλήσουμε ελεύθερα μια κι ούτε στεφάνια μας κρύβουν τη θέα ούτε λόγοι μας ξεκουφαίνουν ούτε τολκ σώου μας μπουχτίζουν. Και μια επέτειος την οποία μπορούμε να πάρουμε σαν παράδειγμα για να κατανοήσουμε το δικό μας Πολυτεχνείο καλύτερα άσχετα αν ο μπαμπούλας του δικού μας Πολυτεχνείου ήταν ο μαύρος της ακροδεξιάς και όχι ο κόκκινος του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας. Ίσως μας δώσει και μια άλλη οπτική για τον ρόλο του δικού μας ΚΚΕ στα γεγονότα του Πολυτεχνείου καθώς η ιδεολογία του δεν απείχε και πολύ από αυτήν του μαοϊστικού και σταλινικού ολοκληρωτισμού....

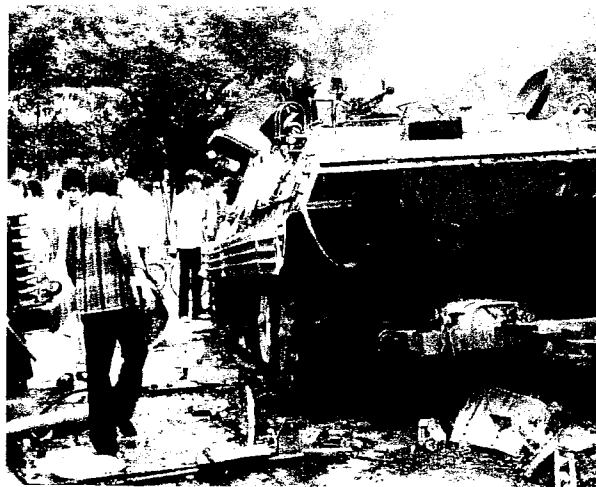
Κεφάλαιο 1

Το ξύπνημα

Το καθεστώς στην Κίνα ήταν κομμουνιστικό από την 1^η Οκτωβρίου 1949, όταν ο Μάο Ζεντόγκ ανακήρυξε την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Ήταν ο καρπός τριάντα χρόνων αγωνιστικής ύπαρξης του κομμουνιστικού κόμματος της Κίνας και τριών χρόνων εμφύλιου πολέμου με τους εθνικιστές υπό τον Τσιάγκ Κάι Σεγκ. Αμέσως μετά την ανακήρυξη ο Μάο ξεκινά μια σειρά

οικονομικών και πολιτικών μέτρων με σκοπό την ανασυγκρότηση του κράτους και της οικονομίας. Η αμέσως επόμενη καθοριστική περίοδος της κινέζικης ιστορίας είναι η λεγόμενη πολιτιστική επανάσταση (1966 - 1976) ή τα δέκα χρόνια αναταραχής όπως έμειναν στην ιστορία. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου λαμβάνουν μέρος φοβερές ενδοκομματικές συγκρούσεις, αναδεικνύονται σε ισχυρή πολιτική δύναμη οι «ερυθροφρουροί», ενώ πραγματοποιούνται συνεχόμενοι διωγμοί εναντίων διαφορετικών μερίδων της κινέζικης κοινωνίας. Στο τέλος αυτής της περιόδου, στις 9 Σεπτεμβρίου του 1976 ο Μάο πεθαίνει και τη θέση του στην ηγεσία του κόμματος και της εκτελεστικής εξουσίας παίρνει ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ. Ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ ξεκινά οικονομική μεταρρύθμιση και ανακηρύσσει τους «4 εκσυγχρονισμούς»: στην βιομηχανία, γεωργία, επιστήμη και άμυνα. Αυτήν ακριβώς την περίοδο πέφτουν οι πρώτοι σπόροι αντίδρασης του κινεζικού λαού στον όλο και πιο αυταρχικό τρόπο άσκησης εξουσίας από το κομμουνιστικό κόμμα ενώ αρχίζουν να ακούγονται οι πρώτες φωνές διαμαρτυρίας για εκδημοκρατισμό της χώρας. Δύο είναι τα πιο σημαντικά γεγονότα στη νεώτερη κινέζικη ιστορία, μέχρι το 1989 που δηλώνουν άμεσα την αντίδραση του κινέζικου λαού στην απολυταρχία του κομμουνιστικού καθεστώτος. Το πρώτο εκδηλώνεται λίγο πριν την ανάληψη της απόλυτης εξουσίας από τον Ντενγκ Ξιάοπινγκ. Η χρονιά είναι το 1976 και το γεγονός που βάζει φωτιά στο φυτίλι των αντιδράσεων είναι ο θάνατος του παλαίμαχου αγωνιστή του κομμουνιστικού κόμματος Ζου Ενλάι, στις 8 Ιανουαρίου 1976. Στις 4 Απριλίου του ίδιου χρόνου, ημέρα εορτασμού του φεστιβάλ των νεκρών κατά το κινεζικό σεληνιακό ημερολόγιο, τεράστια πλήθη κόσμου μαζεύτηκαν στην πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου για να εκδηλώσουν τον σεβασμό τους στην μνήμη του Ζου Ενλάι αλλά κυρίως για να δείξουν έμπρακτα την αντιπαράθεσή τους στα παιχνίδια εξουσίας που αποτελούσαν καθημερινή ρουτίνα τις τελευταίες μέρες του Μάο στην εξουσία. (1) Οι διαδηλωτές απάγγελλαν ποιήματα είτε προς τιμή του Ζου Ενλάι είτε εναντίων της «συμμορίας των 4» (βλέπε σημείωση 1) ενώ κατέθεσαν στεφάνια στο μνημείο των ηρώων της επανάστασης στην πλατεία. Σε έκτακτη συνεδρίασή της η Κεντρική επιτροπή αποφάσισε ότι τα γεγονότα αποτελούσαν προσωπική επίθεση εναντίων του Μάο και αντι-επαναστατική πράξη και έδωσε το πράσινο φως στην αστυνομία για εκκαθάριση της πλατείας από τα στεφάνια και τις αφίσες το πρωί της 5^{ης} Απριλίου 1976. Η αντίδραση των διαδηλωτών ήταν κεραυνοβόλα. Καθ' όλη τη διάρκεια της 5^{ης} Απριλίου ο κόσμος διαδήλωνε στην πλατεία ερχόμενος διαρκώς σε συμπλοκή με την αστυνομία. Το βράδυ της ίδιας μέρας και ενώ οι διαδηλωτές είχαν αρχίσει να διαλύονται η αστυνομία έκανε γενική επίθεση στους λίγους που είχαν απομείνει στην πλατεία χτυπώντας και συλλαμβάνοντας εκατοντάδες. Τα γεγονότα αυτά έμειναν στην ιστορία ως «το περιστατικό της Τιενανμέν» και είχαν σαν

αποτέλεσμα το περιστασιακό αποδυνάμωμα της εξουσίας του Ντενγκ Ξιάοπινγκ. Το δεύτερο σημαντικό γεγονός στην νεώτερη Κινεζική ιστορία που έχει σχέση

με την αντίδραση των διανοουμένων - φοιτητών - εργατών στην απολυταρχία του κομμουνιστικού κόμματος έμεινε γνωστό στην ιστορία ως «τα γεγονότα του τοίχου της Δημοκρατίας». Ήταν η περίοδος του σθινοπώρου του 1978, με τον Ντενγκ Ξιάοπινγκ πια στην εξουσία. Ο ίδιος πρότεινε στο αρχηγείο του κομμουνιστικού κόμματος να πραγματοποιήσει μια σύνοδο εργασίας ώστε να προετοιμάσει την συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΚ για το πάρσιμο κρίσιμων πολιτικών αποφάσεων. Η συνεδρίαση εργασίας πραγματοποιήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1978 μέσα σε μια ατμόσφαιρα γενικής αναταραχής. Οι υπαίτιοι της αναταραχής αυτή τη φορά δεν ήταν τόσο οι φοιτητές όσο οι εργάτες των εργοστασίων και οι υπάλληλοι που ενεργούσαν περισσότερο αυθόρμητα και όχι μέσω σχεδίου. Σε μια προέκταση τοίχου κοντά στους κεντρικούς δρόμους του δυτικού Πεκίνου που έμεινε γνωστός ως ο «τοίχος της δημοκρατίας» άρχιζαν να εμφανίζονται αφίσες που κριτίκαραν τον Μάο, την «Συμμορία των 4» και «μια μικρή ομάδα υψηλά υφισταμένων». Τα κυριότερα αιτήματά τους ήταν η αποτίναξη της κυριαρχίας του κόμματος στην πολιτική ζωή, περισσότερη κοινωνική και πολιτική ελευθερία για τον πολίτη και περισσότερος πλουραλισμός στην πολιτική ζωή. Καθώς η συνεδρίαση εργασίας προχωρούσε και λόγω μη ανάμειξης της αστυνομίας ή του στρατού οι διαδηλωτές έγιναν πιο τολμηροί στα συνθήματά τους και ο κόσμος κοντά στον «τοίχο της Δημοκρατίας» πυκνώσε. Αρχισε η διανομή αυτοσχέδιων εφημερίδων ενώ με τον ερχομό του καινούριου χρόνου (1979) το κίνημα έγινε πιο αγωνιστικό με καθιστικές διαμαρτυρίες σε κυβερνητικά γραφεία και απεργίες πείνας και απλώθηκε σε πολλές από τις άλλες μεγάλες πόλεις της Κίνας. Ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του κινήματος ήταν ο Γουέι Γζινγκσένγκ. Γεννημένος το 1950 ο Γζινγκσένγκ αιτούνταν η δημοκρατία να αποτελέσει τον 5^ο εκσυγχρονισμό της

Κίνας (μετά τους 4 εκσυγχρονισμούς του Ντενγκ Ξιάοπινγκ) (2). Ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ δεν αντέδρασε άμεσα εναντίων του κινήματος. Μετά από λίγους μήνες όμως όταν το κίνημα άρχισε να παίρνει απρόσμενες διαστάσεις αναγκάστηκε να δώσει το ιδεολογικό υπόβαθρο για την αναχαίτισή του. Σε μια ομιλία του, στα τέλη του Μαρτίου 1979, σε συνάντηση ομάδας θεωρητικών του κόμματος είπε: «Μερικοί άνθρωποι τώρα λένε ότι ο σοσιαλισμός είναι κατώτερος από τον καπιταλισμό. Πρέπει να κατεδαφίσουμε αυτόν τον ισχυρισμό. Πρώτα από όλα ο σοσιαλισμός και μόνο ο σοσιαλισμός μπορεί να σώσει την Κίνα – αυτό είναι το ακλόνητο ιστορικό συμπέρασμα στο οποίο έχουν καταλήξει οι άνθρωποι της Κίνας από την ίδια τους την εμπειρία στα εξήντα χρόνια από το κίνημα της 4^{ης} Μαΐου (του 1919)... Έχουμε κάνει πολλή προπαγάνδα εξηγώντας ότι η δικτατορία του προλεταριάτου σημαίνει σοσιαλιστική δημοκρατία για τους ανθρώπους, δημοκρατία απολαμβανόμενη από τους εργάτες, χωρικούς, διανοούμενους και άλλους εργαζόμενους ανθρώπους η οποία ποτέ πριν δεν υπήρξε στην ιστορία... Αλλά πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι στην σοσιαλιστική μας κοινωνία υπάρχουν ακόμη αντιπαραστάτες, πράκτορες του εχθρού, εγκληματίες και άλλα κακοποιά στοιχεία που υποβαθμίζουν την δημόσια τάξη, καθώς επίσης και νέοι εκμεταλλευτές που απασχολούνται με την διαφθορά, κατάχρηση και την κερδοσκοπία. Και πρέπει επίσης να αναγνωρίσουμε ότι τέτοια φαινόμενα δεν μπορούν να αφανιστούν βραχυπρόθεσμα... Για αυτόν τον λόγο, όσο η πάλη των τάξεων εξακολουθεί να υφίσταται και όσο ο ιμπεριαλισμός και ο ηγεμονισμός εξακολουθούν να υπάρχουν, είναι ασύλληπτο ότι η δικτατορική λειτουργία του κράτους πρέπει να μειωθεί, ότι ο μόνιμος στρατός, τα όργανα δημόσιας ασφάλειας, τα δικαστήρια και οι φυλακές, πρέπει να εξασθενίσουν». (3)

Δράση εναντίον του δημοκρατικού κινήματος ακολούθησε αμέσως μετά την Ομιλία του Ντενγκ Ξιάοπινγκ. Στις 2 Απριλίου του 1979 οι δημοτικές αρχές του Πεκίνου απαγόρευσαν πολλές από τις μορφές δράσης του κινήματος και την επόμενη μέρα ο Γουέι Τζινγκσένγκ συνελήφθη. Τον Οκτώβριο του 1979 ο Τζινγκσένγκ καταδικάστηκε για δημοσίευση αντεπαναστατικών δηλώσεων και διαρροή απόρρητων πληροφοριών σε ξένους δημοσιογράφους. Η ποινή του, 15 χρόνια στη φυλακή. (4) Στις 16 Ιανουαρίου 1980 ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ απαίτησε την ακύρωση του συνταγματικού δικαιώματος να κρεμούν οι πολίτες αφίσες και δήλωσε ότι οι «τέσσερις μεγάλες ελευθερίες του να μιλάς ελεύθερα, να εκφοράζεις τις απόψεις σου πλήρως, να συμμετέχεις και να οργανώνεις συγκεντρώσεις και να γράφεις αφίσες με μεγάλους χαρακτήρες (το κινέζικο αλφάβητο)... ποτέ δεν έπαιξαν έναν θετικό ρόλο στην Κίνα.»

Κεφάλαιο 2°

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην γέννηση του δημοκρατικού κινήματος στην Κίνα

Την 1^η Οκτωβρίου 1984, γιορτάστηκε στο Πεκίνο, με φαντασμαγορικό τρόπο, η 35^η επέτειος από την ανακήρυξη της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ παρακολούθησε βωρη παρέλαση και στην συνέχεια εκφώνησε λόγο, στον οποίο έδειξε ολοκάθαρα τον οπτιμισμό του για το μέλλον της Κίνας. Και είχε κάθε λόγο να το κάνει. «Η παραγωγή σιταριού του 1984, σε παραπάνω από 400 εκατομμύρια τόνους, ήταν η μεγαλύτερη, κατά μεγάλο ποσοστό, στην ιστορία της Κίνας. Το προϊόν των εργοστασίων και ορυχείων της χώρας αυξάνονταν γρηγορότερα από κάθε άλλη χρονιά, από το 1978 και μετά. Οι τιμές λιανικής πώλησης ανέβαιναν ελαφρά, αλλά με πολύ αργότερο ρυθμό από αυτόν του τέλους της δεκαετίας του '70. Δεν υπήρχε καμία φανερά πολιτική αναταραχή. Ούτε υπήρχε καμία φανερά κοινωνική δυσρέσκεια.» (5) Και ένας άλλος λόγος είναι ότι δεν υπήρχε κανένας φανερός κίνδυνος από το εξωτερικό. Με λίγα λόγια, το 1984 ήταν, αυτό που συνηθίζεται να λέγεται, «μια πολύ καλή χρονιά», όχι μόνο για την Κίνα αλλά και για τον Ντενγκ Ξιάοπινγκ. Τα προβλήματα στην οικονομία και κατά συνέπεια στην εσωτερική αναταραχή αρχίζουν αμέσως μετά. Οι πρώτες διαταραχές στην κοινωνική ηρεμία παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης του ΚΚΚ, τον Σεπτέμβριο του 1985. Δύο από τους κυριότερους επικριτές της οικονομικής μεταρρύθμισης που προσπαθεί να επιβάλλει ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ, Οι Τσεν Γιουν και Πενγκ Ζεν, κατακρίνουν τις σοσιαλιστικές του μεθόδους μεταρρύθμισης. Ο Ντενγκ αντεπιτίθεται: «Φυσιολογικά, μερικά αρνητικά φαινόμενα αναμένεται να εμφανιστούν κατά τη διαδικασία της μεταρρύθμισης. Εφόσον όμως τα αντιμετωπίσουμε ευθέως, δε θα καταστεί δύσκολο να λύσουμε αυτά τα προβλήματα». (6) Τον ίδιο μήνα με την συνεδρίαση του ΚΚΚ στο Πεκίνο άρχισαν οι πρώτες διαδηλώσεις των φοιτητών. Το στοιχείο που δείχνει την ιδιαίτερη σημασία αυτών των διαδηλώσεων παρότι ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν μικρός, είναι ότι είναι οι πρώτες φοιτητικές κινητοποιήσεις από το τέλος της πολιτιστικής επανάστασης. Το βασικό τους αίτημα ήταν το δικό τους μέλλον μια και η πολύχρονη συμμετοχή του, κάτω από δύσκολες συνθήκες στα πανεπιστημιακά προγράμματα, ακολουθούνταν συνήθως από διορισμό τους σε κακοπληρωμένες κυβερνητικές θέσεις που δεν είχαν καμία σχέση με το αντικείμενο σπουδών τους. Αλλά διαμαρτύρονταν και για δύο άλλα σημαντικά δεινά της πολιτικοοικονομικής κατάστασης στην Κίνα: την διείσδυση του Ιαπωνικού κεφαλαίου στην Κινεζική οικονομία και τη διαφθορά στα ανώτερα πολιτικά κλίμακα. Η διαφθορά ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά στοιχεία της κινεζικής κοινωνίας και όπως θα δούμε παρακάτω έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στο κίνημα της Τιενανμέν. Προς το τέλος του 1985 όμως περισσότερο ακόμα και

από τη διαφθορά αυτό που άρχισε να σκιάζει την ευφορία του Ντενγκ ήταν ο πληθωρισμός. Με το 1986 εμφανίζεται σθεναρά στο πολιτικό προσκήνιο ο άνθρωπος που έδωσε την αφορμή για το ξεκίνημα της Τιενανμέν. Ο Χιου Γιαομπάνγκ ήταν Γενικός Γραμματέας του ΚΚΚ από τον Μάρτιο του 1980. Το 1986 προχώρησε σε ανοιχτή πρόταση προς τους διανοούμενους της Κίνας να επανεξετάσουν κριτικά τα μαρξιστικά κείμενα, τα οποία η εμπειρία είχε, κατά τη γνώμη του, δείξει ότι δεν ήταν «εντελώς ορθά». Οι διανοούμενοι ανταποκρίθηκαν με ενθουσιασμό. Σε σεμινάρια και συνεδριάσεις πρότειναν ότι οι θεωρίες και το σκεπτικό των δυτικών οικονομιών μπορούσαν να υιοθετηθούν στην αξιολόγηση των προβλημάτων της κινεζικής οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα οι καλλιτέχνες για πρώτη φορά έδειξαν φανερά την αντίθεσή τους στην ενσωμάτωση της τέχνης στην κρατική προπαγάνδα.

«Πολιτικά, η πιο ριψοκίνδυνη αντίδραση ήρθε από τον Φανγκ Λιζί, έναν αστρονομικό ο οποίος ήταν αντιπρόεδρος του Κινεζικού Πανεπιστημίου Επιστήμης και Τεχνολογίας στο Χεφεί, στην κεντρική επαρχία του Άνχουϊ. Άρχισε να μιλάει στους φοιτητές του Πανεπιστημίου για ανθρώπινα δικαιώματα. Σε λόγους του, προς αυτούς, των οποίων έγιναν μερνητοφονήσεις οι οποίες κυκλοφόρησαν σε όλον τον πανεπιστημιακό κόσμο, υποστήριζε ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται με μια σειρά αναφαίρετα δικαιώματα συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος να απολαμβάνουν δημοκρατία, και ότι τα πολιτικά δικαιώματα επιβάλλονται από τους πολίτες στην κυβέρνηση και όχι το αντίστροφο. Αυτές οι δηλώσεις ήταν δυναμικές».(7) Οι διαδηλώσεις των φοιτητών συνεχίστηκαν για όλο το 1986 (στα τέλη του '86 γίνονταν συνεχώς παρελάσεις στο κέντρο μεγάλων αστικών κέντρων όπως η Σαγκάη και το Πεκίνο και μικρές ομάδες βιομηχανικών εργατών άρχισαν να λαμβάνουν μέρος σ' αυτές) ενώ άρχισαν να κάνουν και την εμφάνισή τους πανό και αφίσες μεγάλων χαρακτήρων, που εξακολουθούσαν να είναι παράνομα. Το άμεσο αποτέλεσμα των διαδηλώσεων ήταν η καθήλωση του Χιου Γιαομπάνγκ, ο οποίος θεωρήθηκε υπεύθυνος για το ξέσπασμά του, από τη θέση του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΚ, τον Ιανουάριο του 1987.

Τη θέση του παίρνει αργότερα ο Ζάο Ζιγιάνγκ, ενώ πρωθυπουργός γίνεται ο Λι Πενγκ. Η αναγκαστική παραίτηση του Γιαομπάνγκ δίνει την ευκαιρία στα συντηρητικά μέλη του κόμματος να ξαναπροωθήσουν την καμπάνια εναντίων της «πολιτιστικής μόλυνσης» από τη Δύση. Η καμπάνια βασικά εναντιώνονταν σε οποιαδήποτε επιρροή της δυτικής κουλτούρας στην κινεζική νεολαία, από το ντύσιμο με παντελόνια τζιν, έως το άκουσμα ροκ μουσικής. Ο βασικός στόχος όμως ήταν το πρόγραμμα πολιτικών – οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Ο Ζιγιάνγκ αντέδρασε έγκαιρα και κατάφερε να σταματήσει την καμπάνια.

Κεφάλαιο 3° «Η πύλη της ουράνιας γαλήνης»

Το κύριο θέμα συζήτησης το 1988, πίσω από τις κλειστές πόρτες των κομματικών και κυβερνητικών συνεδριάσεων, αλλά και γενικότερα στην κινεζική κοινωνία, ήταν ο πληθωρισμός. Είδαμε ήδη ότι στα τέλη του 1985, ένα από τα ζητήματα που έθεταν οι φοιτητές στις διαδηλώσεις τους ήταν η αλματώδης αύξηση του πληθωρισμού. Η κατάσταση, το 1988, έφτασε στο απροχώρητο. Οι τιμές στα προϊόντα, στις αγορές των αστικών κέντρων, ανέβαιναν αλματωδώς και ο κόσμος όπως ήταν φυσικό, πανικοβλήθηκε. Όλοι έτρεχαν να αγοράσουν τρόφιμα πριν οι τιμές ανεβούν κι άλλο και η κατάσταση θύμιζε σ' όλους την περίοδο της διακυβέρνησης των εθνικιστών, πριν την ανάληψη της εξουσίας από το κομμουνιστικό κόμμα, όταν ο πληθωρισμός είχε φτάσει σε ανυπέρβλητα ύψη. Με τον ερχομό του 1989 η κινεζική κοινωνία βρισκόταν σε συνεχή αναταραχή:

- α) στις πόλεις οι διανοούμενοι, έχοντας ήδη δοκιμάσει μια γεύση ελευθερίας στην διατύπωση των απόψεών τους ήθελαν να επεκτείνουν τα όριά της στο έπακρο.
 - β) οι φοιτητές ήταν απογοητευμένοι από τη μεταχείριση που δέχτηκαν στις διαδηλώσεις τους δύο χρόνια πριν.
 - γ) οι εργαζόμενοι στον κρατικό τομέα ένιωθαν μετέωροι ως προς το μέλλον τους και έβλεπαν με ζήλια την οικονομική άνεση όσων εργάζονταν στον ιδιωτικό τομέα.
 - δ) οι αγρότες και χωρικοί έβλεπαν με δυσφορία ότι η σοδειά τους δεν τους απέφερε αρκετά για να επιβιώσουν
 - ε) και τέλος, όλοι δυσανασχετούσαν με την αλματώδη αύξηση του πληθωρισμού.
- Άρχισε να παρουσιάζεται μια πυρετώδης κινητοποίηση, ιδιαίτερα στους φοιτητικούς κύκλους: «Είχε αρχίσει να παρουσιάζεται συχνή επαφή μεταξύ σχισματικών διανοούμενων, συμπεριλαμβανομένων των Φανγκ Λιζί, και της γυναίκας του Λι Σουζιάν, και φοιτητών οι οποίοι ενδιαφέρονταν για μορφές δημοκρατίας πολύ λιγότερο περιοριστικές από αυτές που πρότεινε ο Ντενγκ. Πολιτικές ομάδες και «σαλόνια» είχαν απλωθεί σε πολλά πανεπιστήμια. Στο πανεπιστήμιο του Πεκίνου, μια περιοχή στον πανεπιστημιακό χώρο, γνωστή ως το Τρίγωνο είχε γίνει χώρος συχνών δημόσιων συζητήσεων και συγκεντρώσεων. Αλλά δεν υπήρχε κανένα σχέδιο και

καμία οργανωμένη ανταλλαγή απόψεων και πληροφόρησης μεταξύ του κόσμου των διανοουμένων και των κόσμων των υποζυγίων και των εργατών» (8) Στο μεταξύ η κυβέρνηση είχε επιτύχει στην επιβολή μιας σταθεροποιητικής οικονομικής πολιτικής και έστρεψε τώρα το ενδιαφέρον της στην παιδεία και, κυρίως, στην εξωτερική πολιτική. Η Ρωσία βρισκόταν κάτω από τον ισκίο της «περεστρόικα» και ο Γκορμπατσόφ, δέχτηκε πρόταση του Ντενγκ να επισκεφτεί την Κίνα. Η επίσκεψη κανονίστηκε για την άνοιξη του 1989.

Στα μέσα της άνοιξης όμως συντελέστηκε ένα γεγονός που έμελλε να πυροδοτήσει τη σειρά των γεγονότων που οδήγησαν στην σφαγή της Τιενανμέν. Στις 15 Απριλίου, και μια εβδομάδα μετά από καρδιακή προσβολή κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της κεντρικής επιτροπής του ΚΚΚ, πεθαίνει ο Χιου Γιαομπάνγκ. Το απόγευμα της ίδιας μέρας, φοιτητές του πανεπιστημίου του Πεκίνου ωτιάχνουν στεφάνια, σε άσπρο, το χρώμα του πένθους για τους κινέζους, και αφίσες και τα κρεμούν στα δέντρα και τους τοίχους του πανεπιστημίου. Μέχρι το τέλος της επόμενης μέρας, τους μιμούνται φοιτητές από όλα τα ανώτατα ιδρύματα. Στις 17 Απριλίου, ημέρα Δευτέρα, μερικές εκατοντάδες φοιτητών κατευθύνονται από την πανεπιστημιούπολη στα βορειοδυτικά προάστια της πόλης, στην πλατεία Τιενανμέν (η ακριβής μετάφραση του ονόματος στα ελληνικά είναι «πύλη της ουράνιας γαλήνης»). Στην πλατεία βρίσκεται το μνημείο των ηρώων του λαού, όπου και οι φοιτητές κρεμούν ένα πανό-μνημόσυνο στον Χιου Γιαομπάνγκ. Την επόμενη μέρα περισσότεροι φοιτητές μαζεύονται στην πλατεία, και μέσω έντονων συζητήσεων προσπαθούν να συνθέσουν ένα ψήφισμα για να το επιδώσουν στις αρχές. Μέσα σε επτά αιτήματα συγκεντρώνουν ένα πλήρες πολιτικό πρόγραμμα:

- να αποκατασταθεί το όνομα του Χιου Γιαομπάνγκ,
- να αποκηρυχθούν οι εκστρατείες που είχαν δρομολογηθεί εναντίων αστικού φιλελευθερισμού και της πνευματικής μόλυνσης,
- να δημοσιευτούν λεπτομέρειες σχετικά με τις καταθέσεις και τα έσοδα των κομματικών ηγετών και των συγγενών τους,
- να επιτραπεί ελευθερία λόγου και ελεύθερος τύπος,
- να αυξηθεί η χρηματοδότηση για την εκπαίδευση,
- να αυξηθούν οι μισθοί των εκπαιδευτικών και άλλων διανοουμένων και
- να αρθούν όλες οι απαγορεύσεις οι σχετικές με διαδηλώσεις». (9)

Το απόγευμα της ίδιας μέρας τρία μέλη του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου παρέλαβαν το ψήφισμα υποσχόμενοι να το μεταφέρουν στις ανώτερες αρχές. Αν οι φοιτητές εγκατέλειπαν την πλατεία αμέσως μετά την παράδοση του ψηφίσματος, πιθανώς κανένα από τα αιματηρά γεγονότα που ακολούθησαν δεν θα είχε συμβεί. Αρκετοί όμως αποφάσισαν να παραμείνουν στην πλατεία και ορισμένοι από αυτούς προσπάθησαν, αργά το βράδυ να διεισδύσουν στο αρχηγείο του ΚΚΚ, αλλά αποκρούστηκαν από τους φρουρούς. Η πράξη προκάλεσε την οργή των αρχών, που την επόμενη ημέρα

(18 Απριλίου) δήλωσαν ότι: «ένας μικρός αριθμός ανθρώπων είχε αρχίσει να σκορπάει φήμες, δηλητηριάζοντας μυαλά και εγείροντας πανό μεγάλων χαρακτήρων τα οποία επιτίθονταν και προσέβωλλαν τους ηγέτες της κυβέρνησης και του κόμματος». (10) Η κηδεία του Χιου Γιαομπάνγκ πραγματοποιήθηκε, στην Μεγάλη Αίθουσα του Λαού, στην πλατεία Τιενανμέν, στις 22 Απριλίου 1989. Έξω από την αίθουσα, 100.000 φοιτητές όρθιοι ή καθιστοί, στην πλατεία φώναζαν συνθήματα στους επίσημους που κατέφθαναν για την κηδεία. Είχαν ήδη παραλάβει την εγγύηση από την οργανωτική αρχή της κηδείας, ότι καμία δράση δεν θα παιρνόταν εναντίων τους εάν παρευρίσκονταν στην πλατεία κατά τη διάρκεια της τελετής. Τρεις εκπρόσωποι των φοιτητών μεταφέροντας ψήφισμα των φοιτητικών οργανώσεων γονατίζουν στα σκαλιά της Μεγάλης Αίθουσας του Λαού απαιτώντας να δουν τον πρωθυπουργό Λι Πενγκ. Ο Πενγκ δεν απαντά και οι φοιτητές αρνούνται να παραδώσουν το ψήφισμα σε κατώτερους αξιωματούχους. Διαμαρτυρόμενοι για την απάθεια των αρχών στα αιτήματά τους οι φοιτητές αρχίζουν να μπούκοτάρουν τα μαθήματά τους. Η κυβέρνηση αποφασίζει να καταδικάσει τα γεγονότα μέσω του δημοσιογραφικού οργάνου του κόμματος «Η Ημερησία του Λαού». Το άρθρο εμφανίζεται στις 26 Απριλίου και χτυπά τους φοιτητές έμμεσα: «Στις εκδηλώσεις πένθους τους για το χαμό του Συντρόφου Χιου Γιαομπάνγκ, κομμουνιστές, εργάτες, χωρικοί, διανοούμενοι, επιτελεία, μέλη του Απελευθερωτικού Λαϊκού Στρατού και νεαροί φοιτητές εξέφρασαν τη θλίψη τους με διάφορους τρόπους. Εξέφρασαν επίσης την αποφασιστικότητά τους να μετατρέψουν την θλίψη σε δύναμη ώστε να συνεισφέρουν στην πραγματοποίηση των τεσσάρων εκσυγχρονισμών και στην αναζωογόνηση του Κινεζικού Έθνους. Μερικά ανώμαλα φαινόμενα παρουσιάστηκαν επίσης κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων πένθους. Εκμεταλλευόμενοι την κατάσταση, ένας μικρός αριθμός ανθρώπων, διέδωσαν φήμες, επιτέθηκαν σε μέλη του κόμματος και του κράτους ονομαστικά, και παρότρυναν τις μάζες να εισβάλουν στην Πύλη Ξινούα του Ζονγκναγκάι, όπου βρίσκονται η Κεντρική Επιτροπή και το Κρατικό Συμβούλιο. Μερικοί φώναζαν τέτοια αντιδραστικά συνθήματα όπως 'Κάτω το Κομμουνιστικό Κόμμα'» (11) Την επόμενη ημέρα παρά τις προειδοποιήσεις για βίαια καταστολή, 150 χιλιάδες φοιτητές σπάζουν τα μπλόκα της Αστυνομίας στη Λεωφόρο Τσανγκ Αν και κατακλύζουν την πλατεία Τιενανμέν διαμαρτυρόμενοι για το δημοσίευμα της 'Ημερησίας'. Την ίδια ημέρα εργαζόμενοι που έχουν σχηματίσει δικό τους αυτόνομο σωματείο, επιχειρούν ανεπιτυχώς να το νομιμοποιήσουν. Στις 29 Απριλίου ο Ζάο Ζιγιάνγκ προτείνει σε συνάντηση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΚ να καταπολεμηθεί η διαφθορά ώστε να καθησυχαστεί η λαϊκή δυσθυμία. Ο Λι Πενγκ αντιδρά. Εν τω μεταξύ ισχυροί δεσμοί αρχίζουν να αναπτύσσονται μεταξύ των εργατών και των φοιτητών, που βρίσκονται ακόμη στους δρόμους. Καθημερινώς και νέες ομάδες εργατών αρχίζουν να συμπαραστέκονται στους αγώνες των

φοιτητών ή ακόμα και να συμμετέχουν ενεργά στις διαδηλώσεις. Την πρώτη Μαΐου, ημέρα εργατικής γιορτής, οδηγία της Επιτροπής Πεκίνου του ΚΚΚ, παροτρύνει τους υπεύθυνους των εργοστασίων να διασπάσουν τους δεσμούς μεταξύ των εργατών και των φοιτητών.

Κεφάλαιο 4°

...αν ένας φοιτητής αρνηθεί να φύγει τότε
χιλιάδες άλλοι θα μείνουν επίσης... (12)

Οι δημοσιογράφοι καταγράφουν τα γεγονότα αλλά δεν τους δίνεται η δυνατότητα να τα περιγράψουν στα μέσα επικοινωνίας και η μόνη περιγραφή της κατάστασης δίνεται από την πλευρά της κυβέρνησης μέσω των κομματικών οργάνων. Οι δημοσιογράφοι αντιδρούν και στις 3 Μαΐου 1989 παραδίδουν στην Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΚ ψήφισμα. Μαζεύουν υπογραφές από 1.000 διανοούμενους και την επόμενη μέρα ξεκινούν κι αυτοί διαδήλωση ζητώντας ελευθερία του τύπου. Η μέρα αυτή (4 Μαΐου 1989) αποτελεί την 70η επέτειο από το κίνημα της «4^{ης} Μαΐου». (13) Εκατό χιλιάδες φοιτητές διαδηλώνουν στο Πεκίνο. Μαζί με τους φοιτητές, εργάτες και δημοσιογράφοι εκφράζουν τα αιτήματά τους. Αυτόνομα οργανωμένα εργατικά συνδικάτα, απασχόληση, ελευθερία λόγου και τύπου, δημοκρατία. Την επέτειο της «4^{ης} Μαΐου» τιμά εκφωνώντας λόγο σε συγκέντρωση της Τράπεζας Ασιατικής Ανάπτυξης, ο Ζάο Ζιγιάνγκ. Στο λόγο του τονίζει ότι η χώρα δεν αντιμετωπίζει αναταραχή, σε αντίθεση με το εκδοτικό σημείωμα της 'Ημερησίας του Λαού'. Η αντίθεση δείχνει την διχογνωμία που επικρατεί στην κυβέρνηση, όσον αφορά τη στάση που πρέπει να κρατήσει απέναντι στους φοιτητές και εκλαμβάνεται από τους τελευταίους ως ένδειξη ότι η ηγεσία είναι έτοιμη για διάλογο. Στις επόμενες ημέρες και οι φοιτητές διχάζονται ως προς την πορεία που πρέπει να πάρει ο αγώνας τους. Άλλοι επιμένουν πως πρέπει να γυρίσουν στα πανεπιστήμια προετοιμάζοντας έναν επίσημο διάλογο με την κυβέρνηση, ο οποίος θα μεταδοθεί ζωντανά από την τηλεόραση, ενώ άλλοι επιμένουν σε πιο δραστικές

κινητοποιήσεις. Στο τέλος της πρώτης εβδομάδας του Μαΐου οι φοιτητές έχουν ήδη εξαντληθεί από τις συνεχόμενες κινητοποιήσεις και διαδηλώσεις. Αρχίζουν να εμφανίζονται οι πρώτες 'διαδηλώσεις με ποδήλατα'. Στις 11 του μηνός ο Ζάο επαναλαμβάνει σε σύσκεψη της Κ.Ε. του ΚΚΚ την πρότασή του για καταπολέμηση της διαφθοράς στα ανώτερα κυβερνητικά κλιμάκια ενώ την επόμενη μέρα οι ηγέτες του ΚΚΚ δηλώνουν την αποδοχή τους της διεξαγωγής 'ανεπίσημης συζήτησης' με τους εκπροσώπους των φοιτητών, την 15^η του μηνός, αρνούνται επίμονα όμως την προβολή της από τα μέσα επικοινωνίας. Το απόγευμα της ίδιας μέρας μία από τους εκπροσώπους των φοιτητών, η Τσάι Λινγκ ανακοινώνει επίσημα την έναρξη διαρκούς απεργίας πείνας από ομάδα φοιτητών, στην πλατεία Τιενανμέν, ως τελευταία απεγνωσμένη προσπάθεια να πειστεί η κυβέρνηση να ανοίξει το διάλογο με τους φοιτητές. «Εμείς, τα παιδιά, είμαστε έτοιμοι να πεθάνουμε», αναφωνεί. Στις 13 Μαΐου πραγματοποιείται μια πρώτη συνάντηση μεταξύ εκπροσώπων 3 ομάδων των φοιτητών (Την Επιτροπή Διαλόγου, τους απεργούς πείνας και την Αυτόνομη Συνομοσπονδία Φοιτητών) και δύο μελών της γραμματείας της Κ.Ε. του ΚΚΚ, των Γιαν Μινγκφού και Γουανγκ Τζουντάο. Οι αξιωματούχοι προσπαθούν να πείσουν τους φοιτητές να σταματήσουν την απεργία πείνας και να μεταβούν σε ηπιότερες μορφές διαμαρτυρίας, προειδοποιώντας τους ότι η επικείμενη επίσκεψη του Γκορμπατσόφ στην Κίνα θα αναγκάσει την ηγεσία να πάρει σκληρά μέτρα εναντίον τους. Τα αιτήματα των φοιτητών έχουν περιοριστεί σε δύο: να αναγνωριστεί το κίνημά τους ως νόμιμο και πατριωτικό από την κυβέρνηση και να αποκηρυχτεί το εκδοτικό σημείωμα της 'Ημερησίας του Λαού'. Το αίτημα των κυβερνητικών για αποκλιμάκωση του αγώνα τους απορρίπτεται και κηρύσσεται επίσημα η έναρξη της απεργίας πείνας στην οποία σπεύδουν να συμμετάσχουν περισσότερα από 3.000 άτομα. Τη δεύτερη μέρα της απεργίας ο Γιαν Μινγκφού επιχειρεί να συναντηθεί ξανά με τους εκπροσώπους των φοιτητών. Η συνάντηση δεν ευδοκιμεί μια και οι φοιτητές απαιτούν την μετάδοσή της από την τηλεόραση. Γνωρίζοντας ότι η προγραμματισμένη για την επόμενη ημέρα επίσημη επίσκεψη του Γκορμπατσόφ στην Κίνα μπορεί να προκαλέσει επιχείρηση βίαιης εκκαθάρισης της πλατείας από την κυβέρνηση, ομάδα 12 από τους πιο γνωστούς διανοούμενους της Κίνας, προσπαθεί να πείσει τους φοιτητές να σταματήσουν την απεργία πείνας, χωρίς όμως αποτέλεσμα. «Το απόγευμα της 14^{ης} Μαΐου ήταν φοβερό. Ο Γκορμπατσόφ θα έφτανε στην πρωτεύουσα την επόμενη μέρα και το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως είχε ανακοινώσει ότι η πλατεία θα ήταν κλειστή για το κοινό για την άφιξη του Σοβιετικού ηγέτη. Πολλοί πίστευαν ότι η πλατεία θα εκκενωνόταν πολύ πιο πριν. Αυτή η βραδιά ήταν η πρώτη φορά που ένιωσα την μαρνητική έλξη της πλατείας. Το να βρίσκεσαι στο Πεκίνο έκανε αδύνατο να μείνεις μακριά της. Αυτήν την Κυριακάτικη βραδιά υπήρχε και ένας πραγματικός φόβος για το τι θα γινόταν αν οι αρχές μετακινούσαν τους φοιτητές αλλά και μια

ακατανίκητη διέγερση για το εξελισσόμενο δράμα και μια επιθυμία ή να το ζήσει ή απλά να βρίσκεται εκεί. Το να επιβάλλει κάποιος την φυσική του παρουσία στην πλατεία, μια περιοχή γεμάτη με ανήσυχα πλήθη, έγινε ένα καθοδηγητικό συναίσθημα. Την τεράστια αυτή ανοιχτή περιοχή στην ουσία την ένοιωθες σαν σκηνή της ιστορίας (*lishide wutai*), μια έκφραση που χρησιμοποιούσε τόσο συχνά η κομματική προπαγάνδα. Ήταν ένα βασανιστικό και ενοχλητικό φαινόμενο, που, πιστεύω, υπήρχε μέσα και γύρω στην πλατεία μέχρι το πρωί της 4^{ης} Ιουνίου. Για αυτές τις τρεις εβδομάδες άνθρωποι συγκεντρώνονταν εκεί καθ' όλες τις ώρες της ημέρας ή της νύχτας για να εκφράσουν αλληλεγγύη, ή πλώς παρακολουθώντας και περιμένοντας, μην επιθυμώντας να χάσουν οτιδήποτε αλλά και χωρίς να είναι σίγουροι για το τι ήταν αυτό που περίμεναν να συμβεί. Ακόμη και αργά τη νύχτα, άνθρωποι ελκούνταν από τον απέραντο ανοιχτό χώρο, γεμάτο τώρα με απεργούς πείνας, ουρλιάζοντα ασθενοφόρα, σωρούς σκουπιδιών, και κουρασμένους θεατές αδημονούντες αλλά και φοβούμενους κυβερνητική δράση». (14) Στις 15 Μαΐου ο Γκορμπατσόφ φτάνει στο Πεκίνο για την πρώτη επίσημη Σίνο - Σοβιετική συνάντησή από το 1959. Η προγραμματισμένη επίσημη υποδοχή του στην πλατεία Τιενανμέν από την κυβέρνηση αναβάλλεται ενώ ο ίδιος μπαίνει στην Μεγάλη Αίθουσα του Λαού από μια οπίσθια είσοδο. «Μεγάλα τμήματα του προγραμματισμένου προγράμματος έπρεπε να αναβληθούν, συμπεριλαμβανομένης και της επίσημης τελετής υποδοχής στην πλατεία Τιενανμέν. Αντί να μπορέσουν να οδηγήσουν σε πομπή ανάμεσα σε σημαιοστολισμένους δρόμους μιας γεμάτης κόσμο αλλά ειρηνικής πόλης, ο Γκορμπατσόφ αναγκάστηκε να οδηγηθεί κάτω από βαριά στρατιωτική συνοδεία, μεταξύ πλήθους το οποίο ήταν φιλικά προσκείμενο αλλά εκτός επίσημου ελέγχου. Στην πλατεία, το πορτραίτο του είχε αντικαταστήσει αυτό του Χίου, στο μνημείο, και ένα τεράστιο πλήθος φοιτητών κουνούσε αφίσες οι οποίες τον καλωσόριζαν ως τον δημιουργό της γκλάσνοστ και της περεστρόικα και ρωτούσαν που μπορούσε να βρεθεί ένας Κινέζος όμοιος του.» (15) Στις 16 Μαΐου 300.000 άνθρωποι κατεβαίνουν στους δρόμους για να υποστηρίξουν τους απεργούς πείνας. Ο Γιαν Μινγκφού προσπαθεί για Τρίτη φορά να πείσει τους φοιτητές να σταματήσουν την απεργία χωρίς όμως πάλι να έχει αποτέλεσμα παρ' όλο που αυτή τη φορά συμφωνούν μαζί του μερικοί από τους εκπροσώπους των φοιτητών όπως ο Γούερ Καϊζί και ο Γουανγκ Νταν. Μερικοί από τους πιο επιφανείς διανοούμενους συντάσσουν την «Διακήρυξη της 17^{ης} Μαΐου» η οποία τιτλοφορείται «Η Ιστορία αποδεικνύει: καταπιεστές του φοιτητικού κινήματος δεν έχουν καλό τέλος» και πιέζουν την κυβέρνηση να προωθήσει πολιτική μεταρρύθμιση, να καταπολεμήσει την διαφθορά, και να σεβαστεί την ελευθερία τύπου, σκέψης και οργάνωσης. Οι διαδηλωτές, αυξημένοι σε αριθμό, περίπου στο 1.000.000 διαδηλώνουν και την επόμενη μέρα στην πρωτεύουσα. Ανάμεσά τους εργάτες, δημοσιογράφοι, επιστήμονες, νοσοκόμες. Αργά το βράδυ της ίδιας

μέρας, σε έκτακτη συγκέντρωση της Κ.Ε. του ΚΚΚ, στο σπίτι του Ντενγκ Ξιάοπινγκ, και παρά την αντίθεση του Ζάο Ζιγιάνγκ, αποφασίζεται η λήψη δραστικών μέτρων από την κυβέρνηση για την καταστολή του κινήματος με πρώτο βήμα την εφαρμογή στρατιωτικού νόμου. Την αυγή της 18^{ης} Μαΐου ο Ζάο Ζιγιάνγκ και ο Λι Πενγκ επισκέπτονται απεργούς πείνας στο νοσοκομείο. Περισσότεροι από 1.000.000 διαδηλωτές ξαναβγαίνουν στους δρόμους για συμπαρατάση στο φοιτητικό κίνημα. Ανάμεσά τους οδηγοί ταξί και λεωφορείων, σιδηροδρομικοί υπάλληλοι, βιομηχανικοί εργάτες, οικοδόμοι και χωρικοί από τα προάστια. Ο Λι Πενγκ καλεί τους εκπροσώπους των φοιτητών σε τηλεοπτικό διάλογο. Ο διάλογος πραγματοποιείται στην Μεγάλη Αίθουσα του Λαού, μεταξύ του Λι Πενγκ και 11 εκπροσώπων των φοιτητών. Οι φοιτητές επιμένουν σε δύο από τα αιτήματά τους, να χαρακτηριστεί το κίνημά τους πατριωτικό, και να αποκηρυχτεί το εκδοτικό σημείωμα της Ημερησίας του Λαού, της 26^{ης} Απριλίου. Ο Γούερ Καϊζί λέει: «Πάρθηκε η απόφαση να εκδοθεί το εκδοτικό σημείωμα της 26^{ης} Απριλίου μετά από συνεδρίαση. Εάν δεν ήταν αυτή η περίπτωση, τότε ειλικρινώς προτείνω η Ημερησία του Λαού να δημοσιεύσει γρήγορα ένα εκδοτικό σημείωμα σήμερα αποκηρύσσοντας εκείνο της 26^{ης} Απριλίου, προσφέροντας πλήρη συγγνώμη στους ανθρώπους ολόκληρης της χώρας, και αναγνωρίζοντας την μεγάλη σημασία του φοιτητικού κινήματος. Μόνο ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, νομίζω, εκπληρώνοντας αυτόν τον όρο, μπορούμε να προσπαθήσουμε όσο μπορούμε, να πείσουμε τους συναδέλφους φοιτητές να μετατρέψουν την απεργία πείνας σε καθιστική διαμαρτυρία. Μόνο υπό αυτόν τον όρο μπορούμε να συνεχίσουμε στην επίλυση του προβλήματος.» (16) Ο Λι Πενγκ αρνείται έμμεσα επιρρίπτοντας την ευθύνη για την αναταραχή όχι στους φοιτητές αλλά σε εξωπανεπιστημιακά στοιχεία που επιδιώκουν την διάλυση του κράτους και του σοσιαλιστικού συστήματος. «Μπορώ να δηλώσω ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ημερών το Πεκίνο βρίσκεται σε κατάσταση αναρχίας. Ελπίζω εσείς οι φοιτητές θα σκεφτείτε για μια στιγμή τι συνέπειες έχουν προκύψει από αυτήν την κατάσταση. Η κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας είναι μια κυβέρνηση υπεύθυνη ως προς τους ανθρώπους. Είναι αδύνατον για εμάς να αδιαφορήσουμε μπροστά σε αυτό το φαινόμενο. Είναι αδύνατο για εμάς να μην προστατεύσουμε την ασφάλεια και τις ζωές των φοιτητών, να μην προστατεύσουμε εργοστάσια, και να μην προστατεύσουμε το σοσιαλιστικό σύστημα. Είτε προτίθεσθε είτε όχι, να ακούσετε αυτά που έχω να πω, είμαι ευχαριστημένος που έχω την ευκαιρία να τα πω. Θέλω να σας πω ότι δεν είναι καθόλου η πρόθεσή μου να επιρρίψω ευθύνες σε εσάς, διότι μερικά πράγματα είναι ανεξάρτητα από την ανθρώπινη θέληση». (17) Τα λόγια του δείχνουν καθαρά την πρόθεση της κυβέρνησης να λάβει σύντομα μέτρα κατά του κινήματος με τη δικαιολογία της επιβολής της δημόσιας τάξης. Το σχέδιο της κυβέρνησης για επιβολή

στρατιωτικού νόμου διαρρέει στους φοιτητές την επόμενη ημέρα. Αποφασίζεται να ματαιωθεί η συνέχιση της απεργίας πείνας και να μετατραπεί σε μαζική καθιστική διαμαρτυρία. Την ίδια μέρα στην πλατεία δημιουργείται το Ανεξάρτητο Σωματείο Εργατών. Αργά το βράδυ, σε τηλεοπτικό του λόγο ο Λι Πενγκ ρίχνει την ευθύνη για τα γεγονότα σε συνωμότες που ενεργούν πίσω από τους φοιτητές και προετοιμάζει το έδαφος για την καταστολή των κινητοποιήσεων: «*Σύντροφοι, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε από την Μόνιμη Επιτροπή της Κ.Ε. της Κυβέρνησης και της Κ.Ε. του κόμματος καθώς και του κρατικού συμβουλίου οργανώσαμε μια συνάντηση εδώ με συντρόφους από το κόμμα, την κυβέρνηση και τα στρατιωτικά όργανα του κέντρου και των περιφερειακών περιοχών του Πεκίνου, καλώντας όλους να κινητοποιηθούν σε αυτήν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, και να υιοθετήσουν γρήγορα και αποτελεσματικά μέτρα ώστε να αντιμετωπίσουν την αναταραχή με δραστικό τρόπο, να επαναφέρουν τη φυσιολογική τάξη στην κοινωνία, και να διατηρήσουν σταθερότητα ώστε να σιγουρέψουν την θριαμβευτική εφαρμογή της μεταρρύθμισής μας και ανοιχτής πολιτικής και το πρόγραμμα του σοσιαλιστικού εκσυγχρονισμού. (χειροκροτήματα)»».(18) Ο στρατιωτικός νόμος κηρύσσεται το πρωί της 20ης Μαΐου 1989 με διαταγή του Κρατικού Συμβουλίου, υπογεγραμμένη από τον Λι Πενγκ. Ακολουθούν τρεις σημαντικές αποφάσεις: 1) απαγορεύονται οι πορείες, διαδηλώσεις, μπούκοτς και απεργίες, 2) εξουσιοδοτείται ο στρατός και οι άλλες δυνάμεις ασφαλείας να υιοθετούν μέσα ώστε να χειρίζονται δυναμικά τις καταστάσεις όπου χρειάζεται και 3) απαγορεύεται σε όλους τους δημοσιογράφους, Κινέζους ή ξένους ανταποκριτές να μεταδίδουν εικόνα ή ρεπορτάζ από την ζώνη στρατιωτικού νόμου, χωρίς επίσημη άδεια. Την πρώτη εβδομάδα του στρατιωτικού νόμου ο στρατός φάνηκε απρόθυμος να δράσει εναντίον των φοιτητών. (19) Ήδη δε από την προηγούμενη μέρα πολίτες του Πεκίνου, ειδοποιημένοι από μια ομάδα μοτοσικλετιστών που αυτοαποκαλούνταν 'οι τίγρεις του Πεκίνου' ή οι 'ιπτάμενοι τίγρεις', είχαν αρχίσει να μαζεύονται σ' όλες τις εισόδους της πόλης, στήνοντας οδοφράγματα και μπλοκάροντας έτσι την είσοδο του Κινεζικού στρατού στην πόλη. Την επόμενη μέρα πάλι περισσότερο από 1.000.000 άνθρωποι ανηφούν τον στρατιωτικό νόμο και βγαίνουν στους δρόμους αποφασισμένοι να σταματήσουν στο ξεκίνημά της κάθε προσπάθεια του στρατού να εισέλθει στην πόλη. Την ίδια μέρα μια άλλη μεγάλη διαδήλωση πραγματοποιείται κάπου αλλού. Στο Χονγκ Κονγκ που βρίσκεται ακόμα κάτω από την «προστατευτική» ασπίδα της βρετανικής αποικιοκρατίας περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι βγαίνουν στους δρόμους εκδηλώνοντας την συμπαραστάσή τους στο φοιτητικό κίνημα και ελπίζοντας στην αποκατάσταση δημοκρατίας, μια και γνωρίζουν ότι σε λίγα χρόνια το Χονγκ Κονγκ θα αποδοθεί στην Κίνα ύστερα από συμφωνία των δύο*

κυβερνήσεων (κινεζικής και βρετανικής). Κατά τις επόμενες ημέρες σημειώνονται μικροεπεισόδια μεταξύ των στρατιωτών που προσπαθούν να εισέλθουν στην πόλη και των πολιτών που συμπαραστέκονται στους φοιτητές. Την 23^η Μαΐου ο στρατός αναγκάζεται να αποτραβηχτεί στα προάστια του Πεκίνου. Την ίδια μέρα σχηματίζεται από τους διαδηλωτές η Συμμαχία Προστασίας του Συντάγματος με σκοπό τον συντονισμό των ενεργειών των διαφόρων ομάδων που συμμετέχουν στις κινητοποιήσεις. Την ίδια ημέρα τρεις πολίτες κατηγορούνται ότι βεβήλωσαν το πορτραίτο του Μάο Ζεντόνγκ πετώντας του αυγά και μελάνι.(20) Την επόμενη ημέρα σχηματίζεται από τους διαδηλωτές το Αρχηγείο Υπεράσπισης της Πλατείας Τιενανμέν και η Τσάι Λινγκ ονομάζεται αρχηγός. Ταυτόχρονα στα κυβερνητικά γραφεία επιχειρείται ολομέτωπη δυσφημιστική επίθεση εναντίον του Ζάο Ζιγιάνγκ, κατηγορώντας τον ως άμεσο υπαίτιο για τα γεγονότα και ως υπεύθυνο για διάσπαση του κόμματος. Η τηλεοπτική υπηρεσία της πόλης διακόπτει την δορυφορική μετάδοση τηλεοπτικών σημάτων έξω από την πόλη.

Κεφάλαιο 5°

Πεκίνο - Πολιορκημένη Πόλη

Στις 25 Μαΐου πραγματοποιείται γενική συνέλευση στην πλατεία για να αποφασιστεί η συνέχεια των κινητοποιήσεων. Οι διανοούμενοι προτείνουν την εκκένωση της πλατείας, οι φοιτητές όμως αντιδρούν και αποφασίζουν την παράταση της παραμονής τους στην Τιενανμέν. Τις επόμενες δύο ημέρες δύο σημαντικά γεγονότα λαμβάνουν χώρα: στις 26 του μηνός ο Ζάο Ζιγιάνγκ υποκύπτει στις συνεχείς κατηγορίες εναντίον του από ανώτερα κομματικά στελέχη και απομακρύνεται επίσημα από την εξουσία ενώ τη θέση του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΚ παίρνει ο έως τότε Δήμαρχος της Σαγκάης Τζιανγκ Ζεμίν (σημερινός πρόεδρος της Κίνας). Στις 27 του μηνός η Συμμαχία Προστασίας του Συντάγματος αποφασίζει ομόφωνα να προτείνει την εκκένωση της Τιενανμέν από τους φοιτητές την 30η Μαΐου. Η απόφαση ανακοινώνεται στον Τύπο, στην πλατεία. Την επόμενη ημέρα όμως το Αρχηγείο Υπεράσπισης της Πλατείας Τιενανμέν απορρίπτει την απόφαση. Αυτές οι διαφωνίες στις απόψεις μεταξύ των φοιτητικών οργάνων δείχνουν καθαρά ότι η αγωνιστικότητα των φοιτητών, ύστερα από συνεχείς κουραστικές κινητοποιήσεις είχε πέσει αρκετά προς το τέλος του Μαΐου του '89. Είναι μόνο εξαιτίας των πιο ριζοσπαστικών από αυτούς που οι φοιτητές αποφάσισαν να παραμείνουν στην πλατεία παναγνώνοντας το γεγονός, ότι αν υποχωρούσαν τώρα χωρίς να έχει ικανοποιηθεί κανένα από τα αιτήματά τους από την κυβέρνηση, θα ήταν Σα να παραδέχονταν την ήττα τους. Το ηθικό τους έρχεται να εξυνώσσει μια έξυπνη κίνηση από την Κεντρική Ακαδημία Καλών Τεχνών. Οι

φοιτητές της Ακαδημίας έφταξαν ένα άγαλμα, προσομοίωση του αγάλματος της Ελευθερίας, και το ονόμασαν Θεά της Δημοκρατίας.

Το άγαλμα ήταν κατασκευασμένο από φελιζόλ και μεταφέρθηκε, σε τρία τμήματα, στην πλατεία, στις 29 Μαΐου 1989, όπου και στήθηκε σε προκατασκευασμένη εξέδρα ακριβώς απέναντι από το πορτραίτο του Μάο. Παρά τις βροχές που άρχισαν το βράδυ το έργο της τοποθέτησης του αγάλματος συνεχίστηκε. Στη βάση του 10μετρου αγάλματος υπήρχε επιγραφή που έγραφε: «Έχουμε φτιάξει αυτό το άγαλμα προς τιμή της Δημοκρατίας». Παρόλο που αποτελούσε άμεση προσβολή προς το κομμουνιστικό κόμμα ή ίσως και εξαιτίας αυτού η εμφάνισή του αναζωπύρωσε την αγωνιστικότητα των φοιτητών. Δεν συνέβη όμως το ίδιο και με τους εργάτες. Οι εργοδότες των σιδηροδρομικών υπαλλήλων προσφέρουν στους εργάτες 100 γιουάν (3.500 δραχμές) για να μην συμμετέχουν στις κινητοποιήσεις ενώ ταυτόχρονα η κυβέρνηση απολύει αυτούς που άφησαν τα πόστα τους για να συμπαρασταθούν στους φοιτητές. Στις 31 Μαΐου οι δυνάμεις ασφαλείας προχωρούν στη σύλληψη 14 ακτιβιστών του εργατικού κινήματος. Τρεις από αυτούς που συλλαμβάνονται ανήκουν στην Αυτόνομη Συνομοσπονδία Εργατών του Πεκίνου. Το νέο αυτό σωματείο που από την αρχή συντάχθηκε με τους φοιτητές είχε σαν πρότυπό του το Πολωνικό συνδικάτο Αλληλεγγύη. Οι υπόλοιποι 11 από τους συλληφθέντες είναι μέλη της ομάδας 'Γίγρεις του Πεκίνου. Πρόκειται για την ομάδα μοτοσυκλετιστών που όπως είδαμε πιο πριν οργώνει τους δρόμους του Πεκίνου από την αρχή των κινητοποιήσεων μεταφέροντας μηνύματα μεταξύ

των διαφόρων οργανώσεων των φοιτητών και των πολιτών. Τα μέλη της Αυτόνομης Συνομοσπονδίας Εργατών Πεκίνου από την αρχή αναγνώρισαν το επικίνδυνο των πράξεών τους: «Έκανα όρκο στη σημαία, βάζω τη ζωή μου σε κίνδυνο» είπε ένας από αυτούς, ο Λιου Κιανγκ, 27 ετών, τυπογράφος. 'Αυτό που κάνουμε αντιπροσωπεύει τη θέληση του λαού. Πρέπει να υπάρχει κάποιος που στέκεται πρώτος στον αγώνα για τα εργατικά δικαιώματα και τη δημοκρατία».(21) Την επόμενη μέρα και χωρίς καμία αιτιολόγηση από την κυβέρνηση αφήνονται ελεύθεροι οι τρεις από τους 14 συλληφθέντες ενώ επίσης δεν δίνεται καμία εξήγηση για το μέλλον ή την τύχη των υπόλοιπων 11. Ταυτόχρονα η κυβέρνηση προσπαθεί να εκφοβίσει τους φοιτητές διακηρύσσοντας ότι, εκτός αν επιστρέφουν αμέσως στα πανεπιστήμια θα χάσουν τη χρονιά τους και την ευκαιρία απασχόλησης στον δημόσιο τομέα. Ο εκφοβισμός δεν έχει αποτέλεσμα στους φοιτητές οι οποίοι σκληρύνουν περισσότερο τη στάση τους προβάλλοντας μια νέα σειρά αιτημάτων για να σταματήσουν τις κινητοποιήσεις τους: άμεση αναβολή του στρατιωτικού νόμου, υποχώρηση των στρατιωτικών τμημάτων, που υπολογίζονται σε 200.000 στρατιώτες, εγγυήσεις ότι δε θα διωχθούν οι πολίτες που συμμετείχαν στα γεγονότα και άρση όλων των απαγορεύσεων έναντι του τύπου. Την επόμενη ημέρα, στις 2 Ιουνίου 4 μέλη της Συμμαχίας Προστασίας του Συντάγματος, η οποία πλέον αποτελείται μόνο από διανοούμενους αποφασίζουν να αρχίσουν 72ωρη απεργία πείνας προς συμπάρασταση των φοιτητών. Είναι οι Λιου Ξιαομπάο, κριτικός λογοτεχνίας, Γκάο Ξιν, ο οικονομολόγος Ζου Ντούο και ο Ταϊβανός τραγουδιστής ποπ, Χιου Ντεζίαν. Τις πρωινές ώρες της ίδιας μέρας μερικές χιλιάδες άοπλων στρατιωτών προσπάθησαν να προσεγγίσουν την πλατεία αλλά για άλλη μια φορά τους σταμάτησαν οι πολίτες της πόλης. Η συνεχής πίεση του στρατού όμως δείχνει καθαρά ότι η κυβέρνηση έχει πάρει την απόφαση να εκκαθαρίσει την πλατεία από τους φοιτητές σύντομα.

Κεφάλαιο 6^ο Καταστολή

Την 3^η Ιουνίου οι συμπλοκές μεταξύ στρατού και πολιτών πυκνώνουν. Στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν την πλατεία οι στρατιώτες χρησιμοποιούν δακρυγόνα, έξω από το κτίριο Ζονανχάι όπου στεγάζονται τα γραφεία της κυβέρνησης και του κόμματος. Οι διαδηλωτές που έχουν μπλοκάρει όλες τις εισόδους στην πλατεία χρησιμοποιούν πέτρες για να τους απωθήσουν. Μετά τις συμπλοκές αρκετές δεκάδες εργατών πετούν πέτρες και τούβλα στην Μεγάλη Λίθουσα του Λαού προκαλώντας φθορές στη δυτική πλευρά του κτιρίου. Μεταξύ 10 και 30 διαδηλωτών τραυματίζονται στις συμπλοκές καθώς και αρκετοί

στρατιώτες. Ο αριθμός των διαδηλωτών μέσα και γύρω από την πλατεία έχει αυξηθεί σημαντικά την 3^η Ιουνίου εξαιτίας ενός περιστατικού που συνέβη την προηγούμενη ημέρα και κατά το οποίο ένα αστυνομικό ή στρατιωτικό όχημα, μετακινούμενο με υπερβολική ταχύτητα παρέσυρε μια ομάδα πεζοπόρων. Φαίνεται ότι τουλάχιστον ένα άτομο σκοτώθηκε επί τόπου γεγονός που προκάλεσε την αγανάκτηση των πολιτών. Η πύκνωση του κόσμου οφειλόταν επίσης και στη συνεχόμενη, οργανωμένη κινητοποίηση των στρατευμάτων προς την πλατεία από διαφορετικές πλευρές της πόλης. Το αρχηγείο στρατιωτικού νόμου εξέδωσε ανακοίνωση σύμφωνα με την οποία κανένας δεν επιτρεπόταν να δημιουργήσει εμπόδια στην επέλαση των στρατιωτικών μονάδων που είχαν διαταγή να εφαρμόσουν τις τρεις αποφάσεις του στρατιωτικού νόμου. Οι στρατιώτες και αστυνομικοί που στάλθηκαν στο κέντρο της πόλης είχαν οιαδήποτε μέθοδο θεωρούσαν αποδοτική στην καταστολή της κινητοποίησης. Τελικά, στις 10:00 η ώρα το βράδυ οι στρατιώτες ανοίγουν πυρ εναντίων των πολιτών. Τους συνοδεύουν τανκ και στρατιωτικά οχήματα μεταφοράς προσωπικού. Οι δρόμοι γύρω από την πλατεία αρχίζουν να βράνουν με αίμα. Οι στρατιώτες πυροβολούν αδιάκριτα εναντίων όχι μόνο των πολιτών που μπλοκάρουν τους δρόμους αλλά και αθώων περαστικών. Οι πολίτες προσπαθούν να αντισταθούν με πέτρες και τούβλα αλλά ο αγώνας είναι από την αρχή άνισος. Εκατοντάδες βρίσκουν φρικτό θάνατο είτε από σφαίρες είτε κάτω από τις ερπύστριες των τεθωρακισμένων οχημάτων. Η χειρότερη σύγκρουση λαμβάνει μέρος γύρω από το ξενοδοχείο Μινζού στα δυτικά της πλατείας. Οι στρατιώτες ανοίγουν αδιάκριτα πυρ εναντίων των διαδηλωτών που μπλοκάρουν το δρόμο προς την πλατεία. Τα θύματα είναι αμέτρητα καθώς αραδιάζονται στις άκρες του δρόμου διευκολύνοντας την προέλαση των στρατιωτών. Ένα από τα τεθωρακισμένα οχήματα συγκρούεται με ένα δεύτερο κοντά στην είσοδο Τζιανγκουομενγούαί. Καθώς περισσότεροι από 10.000 διαδηλωτές τα πλησιάζουν ανοίγουν πυρ με τα πολυβόλα τους θερίζοντας το πλήθος. Η κυρίως επίθεση αρχίζει τα μεσάνυχτα καθώς τα τεθωρακισμένα οχήματα διασπάνε τα οδοφράγματα που έχουν στήσει οι πολίτες προελαύνοντας προς την πλατεία. Δύο από τα οχήματα πυρπολούνται από τους διαδηλωτές. Στις 1:00 η ώρα τη νύχτα της 4^{ης} Ιουνίου οι στρατιώτες περιζώνουν την πλατεία και σταματούν αναμένοντας περαιτέρω διαταγές. Εν τω μεταξύ οι φοιτητές στην πλατεία έχουν ενημερωθεί για το αιματοκύλισμα στους δρόμους και παραμένουν αναποφάσιστοι για το τι πρέπει να κάνουν. Οι 4 διανοούμενοι που είχαν ξεκινήσει απεργία πείνας 2 μέρες πριν προτείνουν την έξοδο από την πλατεία. Οι πιο ριζοσπαστικοί φοιτητές όμως αποσασίζονται να παραμείνουν. Στις 2:00 η ώρα οι στρατιώτες αρχίζουν την προέλαση στο εσωτερικό της πλατείας. Η πρώτη

πομπή οχημάτων μεταφοράς προσωπικού φτάνει στις στημένες από τους φοιτητές τέντες. Μέσα στην επόμενη ώρα οι στρατιώτες αναπτύσσονται πλήρως καθ' όλη την περιφέρεια της πλατείας. Χιλιάδες σιωπηλοί στρατιώτες, ο καθένας οπλισμένος με ένα ΑΚ-47 κι ένα μακρύ ξύλινο ρόπαλο, παίρνουν θέση μπροστά από τα σκαλοπάτια του μουσείου. Το ίδιο γίνεται και στην απέναντι πλευρά της πλατείας μπροστά από την Μεγάλη Αίθουσα του Λαού. Μόνο μια μικρή έξοδος στο νοτιοανατολικό τμήμα αφήνεται ελεύθερη. Στις 4:00 η ώρα ακριβώς σβήνουν όλα τα φώτα στην πλατεία. Για ένα τέταρτο της ώρας περίπου η πλατεία βρίσκεται σε κατάσταση νεκρικής ησυχίας. Οι φοιτητές παραμένουν καθισμένοι μπροστά από το μνημείο, όπως πάντα. Ξαφνικά από τη νοτιοανατολική είσοδο εμφανίζεται μια ενίσχυση από φοιτητές ενώ τα megάφωνα των φοιτητών παροτρύνουν τους παρευρισκόμενους να τραγουδήσουν την "Διεθνή". Στις 4:15 τα φώτα επανέρχονται στην πλατεία. Αμέσως μετά οι νόντιες πόρτες της Μεγάλης Αίθουσας του Λαού ανοίγουν εμφανίζοντας εκατοντάδες στρατιώτες οι οποίοι σχηματίζουν γραμμή σχήματος Γ μπροστά από το μνημείο ενώ επιχειρούν προειδοποιητικές βολές. Αμέσως μετά τις 4:30 ακούγεται μια ωνή από το megάφωνο των φοιτητών να παροτρύνει τους φοιτητές να μην εγκαταλείψουν τις θέσεις τους. Την διαδέχεται άλλη φωνή που προειδοποιεί ότι αν δεν φύγουν αμέσως θα ακολουθήσει αιματοκύλισμα. Τα αισθήματα των φοιτητών, μέχρι την τελευταία στιγμή είναι διχασμένα μεταξύ επιμονής στον αγώνα και υποχώρησης. Αυτήν ακριβώς την στιγμή επιλέγουν να δράσουν οι 4 της 72ωρης απεργίας πείνας. Πρώτα προσεγγίζουν το πλήθος των φοιτητών στο μνημείο και τους πείθουν να αφήσουν τα αυτοσχέδια όπλα τους αφού κάθε μορφή άμυνας είναι καταδικασμένη. Στη συνέχεια αρχίζουν διάλογο με τους εναπομείναντες ηγέτες των φοιτητών, σάι Λινγκ, Φενγκ Κόνγκτε και Λι Λου. Τους λένε ότι η μόνη διέξοδος είναι η διαπραγμάτευση με τον στρατό. Ο Ταϊβανέζος ποπ τραγουδιστής Χου Ντετζιάν και ο οικονομολόγος Ζου Ντούο, επιχειρούν να συναντήσουν τους αξιωματικούς των στρατευμάτων για να διαπραγματευτούν την έξοδο των φοιτητών. Η Τσάι Λινγκ αρνήθηκε να πάει μαζί τους. Δύο αξιωματικοί έρχονται σε συνάντηση με τους διαπραγματευτές. Είναι οι αξιωματικοί Τζι και Γκου. Οι οδηγίες που δίνουν είναι ότι η έξοδος των φοιτητών πρέπει να γίνει χωρίς όρους, να εκτελεστεί πριν την ανατολή του ήλιου και να χρησιμοποιηθεί γι' αυτό η μέχρι τότε αφύλακτη νοτιοανατολική είσοδος στην πλατεία. Οι δύο διαπραγματευτές μεταφέρουν το μήνυμα στους φοιτητές οι οποίοι το θέτουν σε ψηφοφορία δια βοής. Μέχρι σήμερα είναι πολλοί αυτοί που υποστηρίζουν ότι αυτοί που φώναζαν να παραμείνουν στη θέση τους ήταν οι περισσότεροι. Ο Λι Λου όμως έδωσε το προβάδισμα σ' αυτούς που φώναζαν εξέγερση. Καθώς οι μηχανές των τεθωρακισμένων ακούγονται να ξεκινούν η εκκένωση

της πλατείας από τους φοιτητές αρχίζει. Αμέσως μετά την αναχώρηση των φοιτητών αρχίζει γενική εκκαθάριση της πλατείας. Το άγαλμα της 'Θεάς της Δημοκρατίας' έχει ισοπεδωθεί ήδη κάτω από τις ερπύστριες των τεθωρακισμένων ενώ σειρά έχουν τώρα οι τέντες με όλον τον εξοπλισμό των φοιτητών συνοδευόμενη από τη σφαγή κυριολεκτικά των λίγων εναπομεινάντων στην πλατεία, κυρίως εργατών και απλών πολιτών του Πεκίνου.

Η εκκένωση της πλατείας από τους φοιτητές δεν έθεσε τέλος στις βιαιότητες. Κατά τη διάρκεια του πρωινού της 4^{ης} Ιουνίου μια μονάδα πεζικού στην πλατεία άνοιξε πυρ εναντίον ενός μεγάλου πλήθους που είχε μαζευτεί στο μπροστινό της μέρος σκοτώνοντας και τραυματίζοντας αμέτρητους. Παρόμοια περιστατικά στρατιωτών που πυροβολούσαν αδιάκριτα πολίτες στους δρόμους του Πεκίνου επακολούθησαν και τις επόμενες ημέρες. Μια κοινή συνεδρίαση της Κ.Ε. του ΚΚΚ και του Κρατικού Συμβουλίου ανακοίνωσε την 5^η Ιουνίου ότι η κατάσταση στην πρωτεύουσα ήταν ακόμη κρίσιμη και ότι ο στρατός είχε υποστεί «απώλειες» από τους πολίτες. Στις 9 Ιουνίου Ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ απεύθυνε λόγο στις μονάδες στρατιωτικού νόμου συγχαιρόντάς τες για την αυτοσυγκράτηση που έδειξαν εκτελώντας τις διαταγές τους για επαναφορά της τάξης. «Πάνω απ' όλα αυτό ήταν ένα τεστ, και το περάσαμε. Αν και δεν υπάρχουν πολλοί αρχαιότεροι σύντροφοι στον στρατό και οι πολεμιστές είναι κυρίως παιδιά ηλικίας 18 ή 19 ετών – ή λίγο περισσότερο από 20 χρονών – είναι αυθεντικοί στρατιώτες του λαού. Αντιμέτωποι με τον κίνδυνο για τη ζωή τους, δεν ξέχασαν τον λαό, τα διδάγματα του κόμματος, και τα συμφέροντα της χώρας. Παρέμειναν αμετακίνητοι αντιμέτωποι με τον θάνατο. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι θυσιάσαν τους εαυτούς τους σαν ήρωες και πέθαναν με μαρτυρικό θάνατο»(22) Αμέσως μετά άρχισαν οι επίσημες διώξεις των πρωταγωνιστών στα γεγονότα: την 10η Ιουνίου ανακοινώνεται από τις αρχές λίστα με 7 ονόματα διανοουμένων τους οποίους θέλουν να συλλάβουν, ενώ τρεις μέρες αργότερα ανακοινώνεται η περίφημη λίστα των 21 'most wanted'

φοιτητών. Τέσσερις από τους διανοουμένους καταφέρνουν να εγκαταλείψουν την Κίνα ενώ 6 επίσης από τους επικηρυγμένους φοιτητές τους ακολουθούν κατά τη διάρκεια του 1989-1990.

Επίλογος

Βλέποντας από την απόσταση των 10 χρόνων τα γεγονότα στην πλατεία Τιενανμέν και την αντιμετώπισή τους από την κυβέρνηση δεν μπορεί να καταλήξει παρά σε ένα απλό συμπέρασμα. Ναι οι φοιτητές ήταν αυτοί που σχεδόν μονοπώλησαν τις κινητοποιήσεις. Ναι οι φοιτητές ήταν που επίσης μονοπώλησαν το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής επικοινωνίας, τοπικών και κυρίως διεθνών. Αλλά στην ουσία οι φοιτητές δεν αποτέλεσαν το πραγματικό πρόβλημα της κυβέρνησης. Ήδη από το εκδοτικό σημείωμα της 26^{ης} Απριλίου της 'Ημερησίας του Λαού' χαρακτηρίστηκαν 'συναισθηματικά διεγερμένοι νέοι φοιτητές' που είχαν τις καλύτερες των προθέσεων. Ο Λι Πενγκ, στον διάλογο που είχε μαζί τους, τους ευχαρίστησε από την πλευρά της κυβέρνησης για τις 'συμβουλές' που είχαν δώσει μέσω των αιτημάτων τους. Δεν ήταν λοιπόν οι φοιτητές αυτοί που θα σήκωναν το βάρος της υπαιτιότητας για τα γεγονότα. Η ηγεσία του κόμματος είχε βρει ήδη τους υπαίτιους στο πρόσωπο των «εξωτερικών στοιχείων» με τους «απώτερους σκοπούς» που δεν ήταν άλλοι από την εκθρόνιση του ΚΚΚ από την εξουσία και την αντικατάσταση του σοσιαλιστικού συστήματος με αυτό της δυτικής αστικής δημοκρατίας. Αυτά τα εξωτερικά στοιχεία δεν ήταν άλλα από τους διανοούμενους και τους εργάτες. Οι πρώτοι που είχαν γεντεί μια μικρή δόση ελευθερίας απόψεων στα πρώτα χρόνια της αναληψης της εξουσίας από τον Ντενγκ, είχαν γίνει το 1989 οι πράκτορες της δυτικής μπουρζουαζίας και του δυτικού στυλ πλουραλισμού. Έπρεπε να φύγουν από τη μέση. Όσο για τους δεύτερους, κουβαλούσαν μαζί τους ένα χειρότερο μικρόβιο, αυτό της πολωνικής εργατικής εξέγερσης με το συνδικάτο 'Άλληλεγγύη'. Η Αυτόνομη Συνομοσπονδία Εργατών του Πεκίνου, παρά τον μικρό αριθμό των μελών της αποτελούσε το 'καρκίνωμα' της νέας πολιτικής κατάστασης στην Κίνα και έπρεπε να εξαρθρωθεί πριν ακόμη γεννηθεί. Ένα άλλο γεγονός που εξηγεί την εξέλιξη των γεγονότων ήταν η αναποφασιστικότητα της κυβέρνησης για βίαιη καταστολή των κινητοποιήσεων. Πολλοί μέσα στην ίδια την κυβέρνηση, όπως ο Γενικός Γραμματέας του ΚΚΚ Ζάο Ζιγιάνγκ έβλεπαν θετικά τις κινητοποιήσεις. Για ένα διάστημα ακόμη και τα ελεγχόμενα από το κράτος περιοδικά και εφημερίδες είχαν πάρει θετική στάση απέναντι στους αγώνες των φοιτητών. Επίσης η μη βίαιη στάση των τελευταίων δεν έδινε στην κυβέρνηση το πράσινο φως για τη χρησιμοποίησή του στρατού. Έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος δικαιολόγησης της βίαιης καταστολής. Η λύση δόθηκε μέσω της συνεχούς κινητοποίησης του στρατού στα προάστια του Πεκίνου

κατά τη διάρκεια εφαρμογής του στρατιωτικού νόμου. Όπως είδαμε ο λαός είχε βγει στους δρόμους και χρησιμοποιώντας οδοφράγματα προσπάθησε να μπλοκάρει την είσοδο του στρατού στο κέντρο της πόλης. Αμέσως ο χαρακτηρισμός των γεγονότων ως 'αναταραχή' άλλαξε σε 'αντεπαναστατική εξέγερση' στις κυβερνητικές ανακοινώσεις. Η βίαιη καταστολή των κινητοποιήσεων από το στρατό δεν ήταν πλέον σφαγή των αθώων φοιτητών αλλά αποκατάσταση της τάξης σε ένα Πεκίνο που βρισκόταν σε κατάσταση αναρχίας.» Μετά την αποφασιστική νίκη στην επιχείρηση σταματήματος των ταραχών, η τάξη στην πρωτεύουσα αποκαταστάθηκε στο φυσιολογικό και η κατάσταση κατά μήκος της Κίνας σύντομα έγινε σταθερή. Τα μέτρα που υιοθετήθηκαν από την Κινεζική κυβέρνηση για να σταματήσουν την αναταραχή και να καταστείλουν την εξέγερση δεν κέρδισαν μόνο την επιδοκμασία και υποστήριξη των Κινέζων αλλά κέρδισαν και την κατανόηση και υποστήριξη των κυβερνήσεων και λαού πολλών άλλων χωρών. Η Κινεζική κυβέρνηση έχει αναγγείλει ότι θα συνεχίσει ανεμπόδιστα την πολιτική μεταρρύθμισης και ανοίγματος στον εξωτερικό κόσμο, την πολιτική της ανάπτυξης φιλικής συνεργασίας με διάφορες χώρες του κόσμου στη βάση των πέντε αρχών της ειρηνικής συνύπαρξης, και την πολιτική έναντι στο Χονγκ Κονγκ, το Μακάο και την Ταϊβάν. Θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για την πραγματοποίηση του σοσιαλιστικού εκσυγχρονισμού. Είμαστε γεμάτοι αυτοπεποίθηση για το μέλλον μας». (23)

Σημειώσεις

- (1) Καθώς ο Μάο πλησίαζε στο τέλος της πολυτάραχης ζωής του, αδυνατισμένος από την ασθένεια Πάρκινσον και μια σειρά προβλημάτων με την καρδιά του αλλά και κουρασμένος ψυχολογικά από τα πολύπλοκα πολιτικά παιχνίδια που έπρεπε να παίζει για να κρατά σταθερές τις ισορροπίες στην πολιτική αρένα, η πρόην σύζυγος του Ζιανγκ Κινγκ και οι Ζανγκ Τσουνκιάο, Γουάνγκ Χονγκουέν και Γιάο Γουενιάν ή αλλιώς η «συμμορία των τεσσάρων» όπως ο ίδιος ο Μάο τους είχε ονομάσει σε μια συνάντηση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΚ τον Ιούλιο του 1974, πάλευαν για την ανάκτηση της εξουσίας αντιμέτωποι με τον Ζου Ενλάι και φυσικά τον Ντενγκ Χιάοπινγκ.
- (2) «Οι αρχηγοί του έθνους μας πρέπει να πληροφορηθούν ότι θέλουμε να πάρουμε τη μοίρα μας στα χέρια μας. Ας θέλουμε άλλους θεούς ή αυτοκράτορες. Όχι άλλους σωτήρες σπουδαιότες από εμάς. Θέλουμε να είμαστε κυρίαρχοι της δικής μας χώρας, όχι εκσυγχρονισμένα εργαλεία για τις επεκτατικές φιλοδοξίες δικτατόρων... Η δημοκρατία, η ελευθερία και η ευτυχία είναι οι μόνοι στόχοι του εκσυγχρονισμού. Χωρίς αυτόν τον 5^ο εκσυγχρονισμό οι άλλοι τέσσερις δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα νέο εφευρεμένο ψάμα.» Από ορία του Γουέι Τζινγκσέινγκ στον «Τοίχο της Δημοκρατίας» παρμένο από την αφιερωμένη στην ταινία «Η Πύλη της Ουράνιας Γαλήνης» σελίδα του Ιντερνέτ.

- (3) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδες 233–234
- (4) Αποφυλάκιστηκε με εγγύηση τον Σεπτέμβριο του 1993 και του απαγορεύτηκε η συμμετοχή σε πολιτικές δραστηριότητες για 3 χρόνια ή η δημοσίευση άρθρων του στο εξωτερικό. Αγνόησε τις απαγορεύσεις και τέθηκε υπό κράτηση τον Μάρτιο του 1994. Τον Δεκέμβριο του 1995, ξανακαταδικάστηκε σε 14 χρόνια φυλακή για τις πολιτικές του δραστηριότητες. Σχεδόν δύο χρόνια αργότερα, τον Νοέμβριο του 1997, αφέθηκε ελεύθερος και πέταξε στις ΗΠΑ, όπου και έλαβε ιατρική βοήθεια. Προς το παρόν είναι στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια των ΗΠΑ.
- (5) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδα 274.
- (6) 'Fundamental Issues in Present – Day China', Deng Xiaoping. Foreign Languages Press, Beijing, 1987, σελίδα 128.
- (7) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδα 278.
- (8) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδα 288.
- (9) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδα 290.
- (10) 'Le Tremblement de terre de Pekin', Beja J.P., Bonnin M., Peyraube A., Gallimard, 1991.
- (11) Renmin Ribao – 'Η Ημερησία του Λαού'. Όργανο του ΚΚΚ. Εκδοτικό Σημείωμα. Έκδοση 26^η Απριλίου 1989.
- (12) Γούερ Καϊζί, ένας από τους εκπρόσωπους των φοιτητών που βρίσκονται σε απεργία πείνας στην πλατεία, στην περίφημη συνομιλία των φοιτητικών εκπροσώπων με τον πρωθυπουργό Λι Πενγκ που μεταδόθηκε από την Τηλεοπτική Υπηρεσία του Πεκίνου, στις 18 Μαΐου του 1989.
- (13) Την άνοιξη του 1919, το Πεκίνο γνώρισε την πρώτη μαζική εξέγερση των Κινέζων διανοούμενων σε ολόκληρη την Κινεζική ιστορία. Οι διανοούμενοι σ' όλη τη χώρα εξεγέρθηκαν εναντίων της Κινεζικής παράδοσης που ήταν ασφυκτικά συνδεδεμένη με την κομφουκιανή φιλοσοφία και αντίληψη ζωής αλλά και εναντίον της Ιαπωνικής επιρροής και υπερωσίας απέναντι στην Κίνα. Τα σχολεία παρέμειναν κλειστά για τον περισσότερο χρόνο, οι διαδηλώσεις ήταν καθημερινές και φαινόταν ότι σχεδόν κάθε Κινέζος φοιτητής ήταν σε εμπόλεμη κατάσταση με την οικογένειά του. Επίσης εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, μια μορφή γυναικείου κινήματος, με βασικό αίτημα το δικαίωμα των γυναικών να κληρονομούν οικογενειακή περιουσία. Η εξέγερση έμεινε γνωστή στην Κινεζική ιστορία ως «το κίνημα της 4^{ης} Μαΐου».
- (14) 'Beijing Days, Beijing Nights', Geramie Barne, από το 'The Pro-Democracy Protests in China: Report from the Provinces, edited by Jonathan Unger, Armonk, NY: M.E. Sharpe, Inc., 1991.
- (15) 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans. 1997. Penguin Books, σελίδα 292.
- (16) Τηλεοπτική Υπηρεσία Πεκίνου, 18 Μαΐου 1989, Υπηρεσία Ηληροφοριών Αλλοδαπών Μεταδόσεων, 19 Μαΐου, σελ. 14-21. Τα ονόματα των φοιτητών στην μετάδοση είναι από την Ημερησία του Λαού, μεταξύ αυτών οι: Γούερ Καϊζί, Γουανγκ Νταν, Γουανγκ Τσαοχουά, Σάο Τζιανγκ.
- (17) Βλέπε την προηγούμενη σημείωση.

- (18) Πηγή: Τηλεοπτική Υπηρεσία Πεκίνου, 19-20 Μαΐου 1989, 15:27 GMT. Υπηρεσία Πληροφοριών Αλλοδαπών Μεταδόσεων, 22 Μαΐου, σελ. 9-13.
- (19) Στις 23 Μαΐου στάλθηκε στα αρχηγία του στρατιωτικού νόμου ένα έγγραφο υπογεγραμμένο από 7 από τους παλαιότερους εν αποστρατεία αξιωματικούς του Κινεζικού στρατού. Ανέφερε ότι ο Λαϊκός στρατός ανήκε στο λαό και ότι δεν μπορούσε να καταστείλει ή να ανοίξει πυρ εναντίον των ανθρώπων και ότι δεν έπρεπε κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες να εισέλθει στην πρωτεύουσα. Ανάμεσα στους αξιωματικούς ήταν και ο Γιανγκ Ντεζί, τον οποίο ο Ντενγκ είχε επιλέξει να τον αντικαταστήσει στη θέση του αρχηγού επιτελείου.
- (20) Ήταν οι Γιου Ζιζιάν, 27 χρονών, πρώην δάσκαλος, Γιου Ντονγκγιουέ, διευθυντής φωτογραφίας στο έντυπο 'Νέα του Λιουγιανγκ' και Λου Ντετσέιγ, 28 ετών, εργάτης. Τον Σεπτέμβριο του 1989, καταδικάστηκαν σε ποινές που κυμαίνονταν από 16 χρόνια σε ισόβια, κατηγορούμενοι για αντεπαναστατικό σαμποτάζ και προπαγάνδα.
- (21) Από το χρονολόγιο των γεγονότων της Άνοιξης του 1989 στην πλατεία Τιενανμέν - Στην ηλεκτρονική Σελίδα της οργάνωσης Human Rights Watch Asia.
- (22) Από τον λόγο που εκφώνησε ο Ντενγκ Ξιάοπινγκ στις μονάδες στρατιωτικού νόμου, την 9^η Ιουνίου 1989, όπως μεταδόθηκε από την Κρατική Τηλεοπτική Υπηρεσία του Πεκίνου.
- (23) 'Η Αλήθεια για την Αναταραχή στο Πεκίνο'. Επιμελημένο από την Εκδοτική Επιτροπή της Αλήθειας για την Αναταραχή στο Πεκίνο, που σχηματίστηκε από την Κυβέρνηση για να δώσει την κυβερνητική εικόνα για τα γεγονότα της άνοιξης του '89 στην πλατεία Τιενανμέν στο Πεκίνο. Εκδοτικός Οίκος Πεκίνου, 1990.

Φωτογραφίες

Όλες οι φωτογραφίες στο άρθρο προέρχονται από την ηλεκτρονική σελίδα: Tienanmen April-June 1989 <http://www.christus.rex.org/www1/sdc/tienanmen.html>

1. Το άγαλμα των ηρώων του λαού (στην πλατεία Τιενανμέν) φοιτητές αιτούνται διάλογο με την κυβέρνηση.
2. Ένα εγκαταλειμμένο όχημα μεταφοράς προσωπικού.
3. Διαδήλωση φοιτητών.
4. Οικοδόμοι δείχνουν την υποστήριξή τους στον αγώνα των φοιτητών.
5. Το άγαλμα της 'Θεάς της Δημοκρατίας'.
6. Πεσμένος φοιτητής.
7. 18 Μαΐου 1989. Φοιτητές σε απεργία πείνας.

Φίλμ

'Η Πύλη της Ουράνιας Γαλήνης'- 'The Gate of Heavenly Peace'. Ντοκιμαντέρ 2μιση ωρών σε συμπαραγωγή της Independence Television Service και της Frondline σε σκηνοθεσία των Αμερικανών Carma Hinton και Richard Gordon. Μέσα από συνεντεύξεις και στιγμιότυπα ξεδιπλώνονται τα γεγονότα της Άνοιξης του 1989 στην πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου.

Βιβλιογραφία

- 'Deng Xiaoping and the making of modern China' Richard Evans, 1997, Penguin Books.
- 'Beijing Days, Beijing Nights', Geramie Barne, από το 'The Pro-Democracy Protests in China: Report from the Provinces, edited by Jonathan Unger, Armonk, NY: M.E. Sharpe, Inc., 1991.
- 'Mao: a Biography', Ross Terrill, Hale & Iremonger Pty Ltd, Sydney NSW, 1995.
- 'Workers in the Tienanmen Protests: The Politics of the Beijing Workers' Autonomous Federation', Walder, Andrew G., and Gong Xiaoxio, The Australian Journal of Chinese Affairs, No. 29, January 1993.
- Black Hands of Beijing: Lives of Defiance in China's Democracy Movement, George Black and Robin Munro, New York, John Wiley & Sons, Inc., 1993.

το ξύπνημα του δράκου

- Τα γεγονότα του 1998 – 1999 στην Ινδονησία
- Η παραίτηση του Σουχάρτο μετά από 32 χρόνια απολυταρχίας και οι πρώτες δημοκρατικές εκλογές στη χώρα.
- Η εκκρεμότητα του Ανατολικού Τιμόρ.

Εισαγωγικό Σημείωμα

Λίγα γενικά λόγια για μέρη «εξωτικά»

Φαίνεται ότι όσο πιο κοντά είσαι στα γεγονότα τόσο πιο πολύ σε επηρεάζουν. Αν παρακολουθείς την εξέλιξη ενός γεγονότος στην ασφάλεια της πολυθρόνας σου από την οθόνη μιας τηλεόρασης τότε το πολύ - πολύ να δείξεις ένα έντιμο ενδιαφέρον που θα διαρκέσει όσο και η ροή του ρεπορτάζ και ύστερα σιγά - σιγά θα σβήσει σκεπασμένο από τη λάμψη του αμέσως επόμενου ρεπορτάζ. Αν το γεγονός συμβαίνει στη γειτονιά σου τότε το ενδιαφέρον σου θα κρατήσει λίγο περισσότερο ενισχυμένο από την ανησυχία της κλιμάκωσής του, πράγμα που πιθανώς θα αναμείξει κι εσένα. Στο επόμενο επίπεδο, σαν αυτόπτης μάρτυρας του γεγονότος, ο επηρεασμός είναι μεγαλύτερος μια και δεν παρακολουθείς το γεγονός μέσω των ΜΜΕ αλλά 'ιδίους όμασι' και αναπόφευκτα κινδυνεύεις ανά πάσα στιγμή να βρεθείς στο μάτι του κυκλώνα. Στο τελευταίο επίπεδο είσαι πρωταγωνιστής στο διαδραματιζόμενο δράμα και η επιρροή του στη ζωή σου είναι αναπόφευκτη. Οι περισσότεροι από μας στη διάρκεια της ζωής μας και στη σύγχρονη κοινωνία που έχουμε δημιουργήσει συνωστιζόμαστε κυρίως στο πρώτο επίπεδο συμμετοχής στα γεγονότα. Στην καλύτερη περίπτωση ένα έντιμο απλό και ολιγόλεπτο ενδιαφέρον. Απλοί θεατές σε αλληλοδιαδεχόμενες εικόνες καθημερινού δράματος που μας προβάλλουν τα παντοδύναμα ΜΜΕ. Ελάχιστοι είναι αυτοί που βρίσκουν τη δύναμη να σταθούν λίγο παραπάνω, απ' ότι τα ΜΜΕ μας επιτρέπουν, σε κάποιο απ' αυτά τα δράματα και να συνειδητοποιήσουν ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά όσο μας παρουσιάζονται. Ότι όλα όσα συμβαίνουν στον κόσμο γύρω μας, αλλά και μακριά μας, δεν είναι και τόσο άσχετα με εμάς τους ίδιους. Κι ότι όσο μακριά κι αν συμβαίνουν, κάποια στιγμή θα μας πλησιάσουν και θα μας αρπάξουν. Και ίσως τότε θα είναι πια αργά για να κάνουμε κάτι γι' αυτά. Βέβαια υπάρχουν κι αυτοί οι ακόμα πιο ελάχιστοι που πιστεύουν ότι αυτό έχει ήδη συμβεί.

Η λέξη εξέγερση, στο τέλος του αιώνα μας, μας ταξιθεύει αναγκαστικά σε μέρη εξωτικά. Δεν είναι δυνατό να διανοηθούμε ότι στις σύγχρονες «δημοκρατικές» κοινωνίες που με τόσους αγώνες έχουμε δημιουργήσει υπάρχει ακόμα κάποιος λόγος για να εξεγερθεί κανείς. Μάλιστα η τελευταία φορά που η Ευρώπη μίλησε για εξέγερση ήταν ο Μάης του '68 και αυτή η εκδήλωση θάφτηκε εύκολα κάτω από την εξυπνα προβαλλόμενη 'κατάντια', στην εποχή μας, των τότε εξεγερμένων νέων ή σκεπάστηκε κάτω από το πέπλο του ρομαντισμού που καμία δεν έχει σχέση με την 'πραγματικότητα της ζωής'.

Έτσι τώρα η εξέγερση συνδέεται πια μόνο με τους αδύναμους των χωρών του τρίτου κόσμου και αυτή η εξέγερση αποτελεί πρώτης τάξης θέαμα για μας τους έντιμους σκλάβους των ΜΜΕ μια και τα γεγονότα εξελίσσονται σε μέρη εξωτικά και το δράμα παίζεται σε πρώτης τάξης σκηνικά. Κεντρική και νότια Αμερική, νοτιοανατολική Ασία, Μεξικό και Ζαπατίστας, Περου και Τουπάκ Αμάρου, Κίνα και Τιενανμέν, Ινδονησία και Ανατολικό Τιμόρ. Επιτρέψτε μου να επικεντρώσω το ενδιαφέρον μου στα δύο τελευταία αφού αυτά αποτελούν τώρα τη γειτονιά μου. Η Νοτιοανατολική Ασία είναι ένα από τα πιο συχνά σκηνικά (μαζί με τη Νότια και Κεντρική Αμερική) που παρουσιάζονται στις οθόνες μας στο δεύτερο μισό του αιώνα μας. Ποιος δε θυμάται αλήθεια το Βιετνάμ, την Κορέα, την Καμπότζη, το Λάος (ο κατάλογος είναι πολύ μακρύς). Ποιος δεν θυμάται την εικόνα ενός φοιτητή να εμποδίζει με το σώμα του μια ίλη τανκ στην πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου. Και ποιος δεν έχει ακούσει, έστω και να αναφέρονται τα ονόματα της Ινδονησίας και του Ανατολικού Τιμόρ, έστω και μια φορά στις ειδήσεις. Ποιος όμως, πέρα από το έντιμο ενδιαφέρον, που πιθανώς έδειξε στιγμιαία, προσπάθησε να μάθει κάτι παραπάνω γι' αυτούς τους «κακόμοιρους» ανθρώπους που «σταυρώθηκαν με σφαίρες», για τον αγώνα τους για ανεξαρτησία, για τους δυνάστες τους και για τον δικό τους αγώνα για δημοκρατία. Μια και ένας από τους λόγους που αυτό το έντυπο, που κρατάτε στα χέρια σας αυτή τη στιγμή, κυκλοφορεί, είναι η προσπάθεια για ενημέρωση ουσιαστική πάνω σε θέματα που αναφέρονται σαν επικεφαλίδες στα mainstream media ας κάνουμε μια προσπάθεια να δούμε μαζί τι κρύβεται πίσω από αυτά τα εξωτικά ονόματα : Ινδονησία και Ανατολικό Τιμόρ.

Κεφάλαιο 1^ο

Κόκκινο και Μαύρο

Το πολιτικό σύστημα της Κίνας διαφέρει απείρως από αυτό της Ινδονησίας. Στη θέση της Λαϊκής Δημοκρατίας του Μάο ο ηγέτης της Ινδονησίας Σουκάρνο είχε εγκαταστήσει αυτό που ονόμαζε Καθοδηγούμενη Δημοκρατία. Αυτό που στην ουσία σήμαινε η Καθοδηγούμενη Δημοκρατία ήταν ο πλήρης έλεγχος της εξουσίας με την βοήθεια μιας περιέργης ισορροπίας που είχε καταφέρει ο Σουκάρνο μεταξύ του στρατού και του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ινδονησίας (PKI). Τη νύχτα της 30 Σεπτεμβρίου 1965 μια ομάδα υπαξιωματικών προσπάθησε να πάρει τον έλεγχο απ' αυτούς που ονόμαζε φιλοδυτικό συμβούλιο στρατηγών. Αλλά μέχρι το επόμενο πρωινό η προσπάθεια είχε σταματήσει χάρη στην επέμβαση του αρχηγού του επιτελείου στρατού, στρατηγού Σουχάρτο. Φαίνεται περίεργο ότι ο Σουχάρτο που φαινόταν να παίρνει σιγά σιγά τα ηνία της εξουσίας στα χέρια του δεν ήταν μέσα στους άμεσους στόχους των υπαξιωματικών που πρόλαβαν παρόλα αυτά να εκτελέσουν έξι άλλους

στρατηγούς. Με τη βοήθεια προπαγάνδας που είχε σαν στόχο εθνικιστές και κομμουνιστές ηγέτες οι στρατιωτικοί κατάφεραν να πάρουν την ηγεσία.

Ο Σουχάρτο κράτησε τον αδύνατο και άρρωστο πια Σουκάρνο στην εξουσία μέχρι τις 11 Μαρτίου 1966. Αυτό που ακολούθησε μπορεί να χαρακτηριστεί μόνο σαν γενοκτονία. Περισσότεροι από μισό εκατομμύριο Κινέζοι και Ινδονήσιοι βρήκαν το θάνατο ενώ περίπου 200 000 φυλακίστηκαν ως πολιτικοί κρατούμενοι.(1) Ένα από τα μεγαλύτερα κομμουνιστικά κόμματα στον κόσμο αφανίστηκε. Ακολούθησε η νέα τάξη πραγμάτων η οποία κράτησε σχεδόν 32 χρόνια και έχει αφήσει βαθιά τα σημάδια της στη σημερινή Ινδονησία. Τα βασικά συστατικά της νέας τάξης είναι: ο πλήρης έλεγχος των πολιτικών αντιπάλων (2), ο διορισμός στις πιο σημαντικές θέσεις στρατιωτικών ηγετών (3), η άνοδος στην στρατιωτική ηγεσία αξιωματικών προσκεϊμένων στον Σουχάρτο,

η ανοικοδόμηση της χώρας με έμφαση στην εκμετάλλευση του πετρελαίου(4) και στην ανάπτυξη της βιομηχανίας όπου όμως όλα ελέγχονται από μια μικρή ομάδα ελεγχόμενων από τον Σουχάρτο προσώπων και τέλος η δημιουργία μιας κλίκας γύρω από τον πρόεδρο. Η αλήθεια είναι ότι μέχρι το 1988 η οικονομία έχει κάνει μεγάλα άλματα η ουσία όμως είναι ότι πίσω από την ανάπτυξη κρύβεται ο απόλυτος έλεγχος των μονοπωλίων και των κερδών από μέλη της οικογένειας και φίλους του Σουχάρτο. Ταυτόχρονα οι πολιτικές και κοινωνικές ελευθερίες κατελώνονται ενώ η διαφθορά του καθεστώτος αρχίζει να συναντά τις πρώτες αντιδράσεις μέσα από τις κινητοποιήσεις των φοιτητών. Η πρόσφατη κατακύλιση των χρηματιστηρίων της Ασίας επέδρασε ίσως περισσότερο από όλες τις άλλες χώρες πιο αρνητικά στην οικονομία της Ινδονησίας. Το 1998 βρίσκει την ρουπία, το νόμισμα της Ινδονησίας σε κατρακύλα, ενώ η Χώρα πέφτει σε οικονομικό και πολιτικό χάος. 32 χρόνια μετά την ανάληψη της εξουσίας ο Σουχάρτο αγγίζει τον πολιτικό θάνατο. Στην χειρότερη οικονομική κρίση της χώρας οι Ινδονήσιοι αρχίζουν να αντιδρούν σπασμωδικά. Αρχίζουν συνεχόμενες πορείες διαμαρτυρίας που συναντούν την καταστολή του στρατού. Οι νεκροί φτάνουν τους πεντακόσιους. Οι φοιτητές προχωράνε σε κατάληψη των κυβερνητικών κτιρίων και το κοινοβούλιο ζητά από τον Σουχάρτο να παραιτηθεί. Σε έναν λόγο του, που προβάλλεται από την τηλεόραση, ο Σουχάρτο ανακοινώνει την απόφασή του να παραιτηθεί αφού όμως προβεί πρώτα σε μεταρρυθμίσεις. Στις 4 Μαΐου 1998 ξεκινά τις μεταρρυθμίσεις παγώνοντας την εθνική παροχή καυσίμων με αποτέλεσμα η τιμή της βενζίνης να ανεβεί κατά 71% σε μια μέρα. Οι πορείες και οι συγκρούσεις ξαναρχίζουν και τελικά στις 21 Μαΐου, 32 χρόνια μετά την επίσημη ανάληψη της εξουσίας ο Σουχάρτο παραιτείται, αφήνοντας πίσω του περισσότερες από ένα εκατομμύριο δολοφονίες, (εκ των οποίων το ένα πέμπτο στο Ανατολικό Τιμόρ). Ζητώντας συνγνώμη για τυχόν σφάλματα, παραδίδει την εξουσία στον βοηθό του, B. J. Habibie, σύμφωνα με το, από το 1945, Σύνταγμα της χώρας. Η καθ'όλα συνταγματική αποχώρησή του όμως, καθόλου Δε σημαίνει και πλήρη αποχώρησή του από τα πολιτικά πράγματα. Η διαδοχή του από τον Habibie δηλώνεται, από τον ίδιο αδιαμφισβήτητη και θέτεται ως προθεσμία διακυβέρνησής του το 2003, πάλι από τον ίδιο. Πίσω από την όλη διαδικασία φυσικά, κρύβεται ο, πάντα, παντοδύναμος στρατός.(5) Ο στρατός, που θεωρείται κάτι παραπάνω από βέβαιο, ότι θα εμποδίσει με κάθε τρόπο την παραπομπή του Σουχάρτο, στη δικαιοσύνη για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για την ευθύνη του για το σφαγιασμό εκατοντάδων χιλιάδων αθώων. Ο στρατός, μέλη του οποίου εξακολουθούν να κατέχουν τα σημαντικότερα πόστα εξουσίας (νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής). Ο στρατός, τέλος, που αποτελεί τον σημαντικότερο μοχλό κίνησης της ίδιας εκείνης κλίκας συμφερόντων και εξουσίας που δεν «παραιτήθηκε» μαζί με τον Σουχάρτο αλλά παρέμεινε ακλόνητη στη θέση της. Κανένας δεν φαίνεται να έχει πειστεί ότι ο Habibie, δεν είναι παρά απλά μια μαριονέτα και ότι αυτό που ανακηρύχτηκε σαν το τέλος της 'Νέας Τάξης', που θέσπισε ο Σουχάρτο, δεν ήταν παρά μια πλαστική εγχείρηση στο πρόσωπο της ίδιας διεφθαρμένης εξουσίας. Γεγονός που φαίνεται ότι έχουν αντίληφθεί οι πρωταίτιοι της πορείας της χώρας προς τον εκδημοκρατισμό, φοιτητές; Και μαζί τους όλοι αυτοί που η κατηφόρα της οικονομίας της Νοτιοανατολικής Ασίας άφησε ξεκρέμαστους, με τη πικρή γεύση της αβεβαιότητας στο στόμα. Κυρίως Δε αυτούς που εγκαταλείποντας την Ινδονησιακή επαρχία συγκεντρώθηκαν στα αστικά κέντρα κατά τη βίαιη εκβιομηχάνιση της χώρας και τώρα βρίσκονται άνεργοι σε ένα περιβάλλον που δεν έχουν συνηθίσει ακόμα. Και η οργή της αβεβαιότητάς τους βρίσκει διέξοδο στις βίαιες διαδηλώσεις των μητροπόλεων...

Σημειώσεις

1. Η αντικομμουνιστική υστερία που προκλήθηκε ήταν τόσο μεγάλη που οι περισσότεροι συλληφθέντες υποδείχτηκαν στις δυνάμεις ασφαλείας από τους ίδιους τους φίλους, συγγενείς ή και γείτονές τους. Μερικοί μάλιστα εκτελέστηκαν από αποσπάσματα που σχηματίστηκαν από τους παραπάνω.
2. Σχηματίστηκε μια οργάνωση που ονομάστηκε 'The Sekber Golkar' (Joint Secretariat of Functional Groups). Στη θεωρία ήταν μια απολιτική οργάνωση που εκπροσωπούσε τις ομάδες που σχημάτιζαν το λαό της Ινδονησίας (χωρικοί, παρόδες, θρησκευτικές ομάδες, φοιτητές, ένοπλες δυνάμεις, διανοούμενοι κλπ). Στην πράξη όμως η Golkar ήταν μια κυβερνητική παράταξη της οποίας η σαρωτική εκλογική νίκη οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό στην πίεση που ασκήθηκε στους εκλέκτορες

από κυβερνητικούς πράκτορες. Μετά τη νίκη ασκήθηκε μεγαλύτερη πίεση στους πολιτικούς αντιπάλους ώστε στο τέλος μόνο σε δύο πολιτικά κόμματα επιτράπηκε η ύπαρξη.

3. Η διαμόρφωση της 'Νέας Τάξης' χαρακτηρίστηκε από μια εξάλλη στρατικοποίηση όλων των σφαιρών της κοινωνικής ζωής και της οικονομίας και από έναν κεντρικό έλεγχο βιασμένο στην στρατιωτική ελίτ της Ιάβας. Ακόμη και σήμερα όλες οι σημαντικές θέσεις του κράτους, περιλαμβανομένης της δικαιοσύνης, εθνικής και περιφερειακής διοίκησης, κρατικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων, κατέχονται από στρατηγούς ή ανώτερους αξιωματικούς των Ένοπλων Δυνάμεων.
4. Το 1988 η Ινδονησία είναι η μοναδική ασιατική χώρα - μέλος του ΟΠΕΚ
5. Σημαντικό παιχνίδι στο παρασκήνιο των εξελίξεων φαίνεται ότι παίζει ο διοικητής των Ενόπλων Δυνάμεων, στρατηγός Wiranto. Αφού ενθάρρυνε τις διαδηλώσεις των φοιτητών μέχρι την παραίτηση του Σουχάρτο, αμέσως μετά απαίτησε τη λήξη τους. Μάλιστα δύο μέρες μετά την παραίτηση διέταξε μια μεγαλειώδη παράταξη των στρατιωτικών δυνάμεων στην Τζακάρτα για να σταματήσει μια προσχεδιασμένη λαϊκή διαμαρτυρία. Φαίνεται καθαρά ότι οι κινητοποιήσεις των φοιτητών χρησιμοποιήθηκαν από το στρατό για να ασκηθεί πίεση στον Σουχάρτο να παραιτηθεί αλλά δεν πρόκειται να γίνουν ανεκτές στο νέο πολιτικό τοπίο.

Κεφάλαιο 2^ο

Τα γεγονότα του περασμένου Νοέμβρη ή αλλιώς '... και η ζωή συνεχίζεται...'

1) Προοίμιο

Όταν ξεκίνησαν οι αναταραχές, τον περασμένο Μάιο, η έντασή τους ήταν τέτοια που οι εφημερίδες την παρομοίωσαν με το ξύπνημα του δράκου, ον συμβολικό για την κουλτούρα της Νοτιοανατολικής Ασίας. Στην αρχή το σκηνικό μονοπωλούσαν οι αλληλοδιαδεχόμενες πορείες των φοιτητών, πάντα μέσα σε ειρηνικά πλαίσια. Το ποτήρι ξεχειλίστηκε όταν τελείως ξαφνικά, την Τετάρτη, 12 Μαΐου 1998, οι δυνάμεις ασφαλείας πυροβόλησαν και σκότωσαν τέσσερις φοιτητές, στο πανεπιστήμιο Τρισάκτι, στο Γκροκόλ, της δυτικής Τζακάρτα. Το σοκ ήταν μεγάλο για τους ακτιβιστές της δημοκρατίας. Οι συγκεντρωμένοι ξεχύθηκαν έξω από το πανεπιστήμιο και οι καταστροφές άρχισαν. Μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία για την κατανόηση των συμπλοκών: οι ταραξίες, στο συντριπτικό ποσοστό τους ήταν φτωχοί, άνεργοι νέοι από την επαρχία που μέχρι τώρα δεν εκπροσωπούσαν στη 'Νέα Τάξη' και όχι φοιτητές. Το μένος των διαδηλωτών στράφηκε σχεδόν αποκλειστικά εναντίον κινέζικων στόχων (με μελανή σελίδα αρκετούς βιασμούς και θανάτους κινέζων). Πιθανή εξήγηση του εθνικιστικού αυτού μίσους είναι ότι κινέζικη κοινότητα της Ινδονησίας αποτελεί σεβαστή οικονομική δύναμη και το επίπεδο ζωής τους είναι κλάσεις ανώτερο απ' αυτό του επαρχιακού περιθωρίου.(1) Από πολλές φωνές υπήρξε επίσης η παρατήρηση ότι το μίσος των ταραχοποιών κατευθύνθηκε εναντίων των κινέζων από όργανα της εξουσιαστικής ελίτ του στρατού που έδρασαν μέσα στην κυρίως μάζα των διαδηλωτών. Χρειαζόταν ένας αποδιοπομπαίος τράγος για να στρέψει την προσοχή των εξαγριωμένων ανέργων από τους κύριους υπαίτιους της κατάστασής τους.

Η ουσία είναι πάντως ότι οι ταραχές γρήγορα απομακρύνθηκαν από την περιοχή του πανεπιστημίου, δυτική Τζακάρτα, και εξαπλώθηκαν σ' όλη την περιοχή. Τα μαγαζιά ηλεκτρονικών συσκευών στο Glodok, την Τσαϊνατάουν της Τζακάρτα, λεηλατήθηκαν. Όλα τα μαγαζιά στο κοντινό Senen έκλεισαν και σύντομα όλες οι επιχειρήσεις και η κυκλοφορία σ' ολόκληρη την πόλη σταμάτησαν. Δεκάδες χιλιάδες διαδηλωτών κατέκλυσαν την πόλη ενώ η αστυνομία και οι δυνάμεις ασφαλείας παρακολουθούσαν τα γεγονότα ανήμπορες να δράσουν. Την επόμενη μέρα, Πέμπτη, 14 Μαΐου οι διαδηλώσεις και οι λεηλασίες εξαπλώνονται παντού, ενώ κύριος στόχος των διαδηλωτών γίνονται τα μεγάλα εμπορικά κέντρα. Ο μεγαλύτερος αριθμός των νεκρών από τα γεγονότα οφείλεται στις πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν στα εμπορικά κέντρα απ' όπου πολλά από τα θύματα δεν κατάφεραν να ξεφύγουν.(2) Μέχρι την Παρασκευή 15 Μαΐου, η πόλη είναι εξουθενωμένη αλλά οι διαδηλώσεις και οι λεηλασίες συνεχίζονται σε καινούριες περιοχές: στη Cincere κοντά στο τετράγωνο M της νότιας Τζακάρτα όπου στεγάζονται μερικές από τις ελίτ οικογένειες της χώρας. Μέχρι το τέλος της μέρας συλλαμβάνονται συνολικά γύρω στους χίλιους διαδηλωτές καθώς η κατάσταση αρχίζει σιγά σιγά να εκτονώνεται. Όπως αναφέραμε ήδη, σ' αυτό το στάδιο, ο

Σουχάρτο ανακοινώνει ότι θα παραιτηθεί αφού προχωρήσει σε πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η πίεση όμως που του εξασκείται από εξωτερικούς (βλέπε ΗΠΑ) και εσωτερικούς παράγοντες τον αναγκάζουν να ανακοινώσει οριστικά την παραίτησή του, την Πέμπτη 21 Μαΐου 1998. Τα πράγματα δείχνουν να ηρεμούν καθώς την προεδρία αναλαμβάνει ο B. J. Habibie υποσχόμενος μεταρρυθμίσεις.

ii) Επιστροφή στη βία

Η αλλαγή προσώπου στην ηγεσία της χώρας δεν φαίνεται να ξεγέλασε κανέναν. Μετά από 32 σχεδόν χρόνια στυγνής δικτατορίας οι εξαθλιωμένοι άνεργοι των μητροπόλεων και της επαρχίας περίμεναν δραστικές αλλαγές στο πολιτικό σκηνικό αλλά οι αλλαγές δεν ήρθαν. Η ανώτατη στρατιωτική ηγεσία συνέχισε να κρατά τις θέσεις - κλειδιά της εξουσίας διατηρώντας ταυτόχρονα και την μερίδα του λέοντος στην πίτα της οικονομίας. Ο Habibie υποσχέθηκε αλλαγές αλλά έμεινε στα λόγια. Οι φοιτητικές ενώσεις δεν άργησαν να συνειδητοποιήσουν ότι ο νέος ηγέτης δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια μαριονέτα και ότι πίσω από το νέο σκηνικό κρύβεται η ίδια κλίκα στρατιωτικής και οικονομικής ελίτ και ίσως ο ίδιος ο Σουχάρτο. Όπως ήταν φυσικό οι αναταραχές δεν άργησαν να ξαναρχίσουν. Η αφορμή για τα εκτεταμένα γεγονότα του περασμένου Νοεμβρίου ήταν η ειδική συνεδρίαση του People's Consultative Assembly (MPR)(το ανώτερο νομοθετικό σώμα του κράτους), με σκοπό την δρομολόγηση πολιτικών μεταρρυθμίσεων. Η ειρωνεία της δρομολόγησης μεταρρυθμίσεων από ένα νομοθετικό σώμα (αποτελούμενο από 1000 μέλη) που ελέγχεται στο σύνολό του από την στρατιωτική ηγεσία δεν ξέφυγε από τις φοιτητικές ενώσεις. Στις 12 Νοεμβρίου 1998 ξεκίνησαν πάλι ειρηνικές διαδηλώσεις με συγκεκριμένα αιτήματα. Τα βασικότερα αιτήματα που υποστηρίζονται από το σύνολο σχεδόν της αντιπολίτευσης, είναι η παραπομπή του Σουχάρτο στη δικαιοσύνη για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εγκλήματα κατά του λαού του, η υποχώρηση του στρατού από τα πολιτικά αξιώματα πίσω στα στρατόπεδά του και τέλος η εφαρμογή πραγματικών οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Οι διαδηλώσεις των φοιτητών, την επόμενη μέρα, ενισχύθηκαν από τους άνεργους νέους της επαρχίας και το πλήθος των διαδηλωτών άρχισε να πλησιάζει προς το χώρο συνεδρίασης του κοινοβουλίου απαιτώντας την άμεση διακοπή της συνεδρίασης και τη διάλυση του σώματος με παράλληλη κήρυξη εκλογών. Ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων στρατηγός Wiranto προειδοποίησε τους διαδηλωτές ότι η αστυνομία θα αντιδράσει βίαια σε τυχόν προσπάθειά τους να διακώσουν τη συνεδρίαση αλλά το κίνημα είχε εξελιχθεί πια σε τέτοιο βαθμό που οποιαδήποτε οπισθοχώρηση ήταν αδιανόητη. Έτσι άρχισαν οι ταραχές. Την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 1998 οι στρατιώτες ανοίγουν πυρ εναντίον των διαδηλωτών, χρησιμοποιώντας λαστιχένιες σφαίρες αλλά και αληθινά πυρομαχικά. Οι διαδηλωτές οπισθοχώρησαν για λίγο αλλά ανασυγκροτήθηκαν και συνέχισαν την πορεία τους. Οι δυνάμεις καταστολής επέμειναν με δακρυγόνα και νερό υπό πίεση και σε λίγες ώρες ο χώρος κοντά στον τόπο συνεδρίασης του κοινοβουλίου μετατράπηκε σε πεδίο μάχης. Τουλάχιστον 9 άτομα έχασαν τη ζωή τους ανεβάζοντας τους νεκρούς από ταραχές σε 12, μόνο για τη βδομάδα από 7 - 13 Νοεμβρίου. Η αντίδραση του προέδρου Habibie στα γεγονότα ήταν ότι οι διαδηλώσεις είναι αναπόσπαστο κομμάτι της δημοκρατικής ζωής αλλά οι διαδηλωτές θα έπρεπε να αποφύγουν τις καταστροφές.(3)

iii) Συμπεράσματα

Όπως φαίνεται ξεκάθαρα από την πορεία των γεγονότων η Ινδονησία βαδίζει σε ένα επικίνδυνο μονοπάτι. Πρωτοπόροι στην αποκόλληση της χώρας από ένα νοσηρό παρελθόν, οι φοιτητές και οι άνεργοι νέοι του μητροπολιτικού και επαρχιακού περιθωρίου φαίνεται ότι έχουν καταλάβει τις ευθύνες τους και έχουν διαλέξει το δρόμο του όχι πια λόγια αλλά έργα. Από την άλλη πλευρά το στρατιωτικό και οικονομικό κατεστημένο δεν φαίνεται διατεθειμένο να αφήσει την εξουσία να φύγει από τα χέρια του τόσο εύκολα. Η εξουσιαστική κλίκα της χώρας έχει προσκολληθεί γερά σ' όλα τα ανώτερα κλίμακα εξουσίας και είναι αυτονόητο ότι δε θα επιτρέψει καμιά μεταβολή. Ακόμη χειρότερα ίσως τελικά, προκειμένου να ξεφύγει από τον κλοιό που οι φοιτητές σφίγγουν γύρω της ολοένα και πιο ασφυκτικά να οδηγηθεί στη διαμόρφωση ολοκληρωτικής λύσης με την επιβολή δικτατορικού καθεστώτος που θα οδηγήσει τη χώρα πίσω στο σκοτάδι απ' το οποίο μόλις πρόσφατα κατάφερε να ξεφύγει. Μπορεί η Νέα Τάξη του Σουχάρτο να είναι κάτι που ανήκει στο παρελθόν, όμως ούτε ο Σουχάρτο ούτε οι ακόλουθοί του είναι παρελθόν ακόμη. Και η κατάσταση παραμένει αρκετά θαμπή για να ελπίζει κανείς ότι θα μπορέσει να ξεκαθαρίσει γρήγορα.

Σημειώσεις

1. Οι Κινέζοι της Ινδονησίας αποτελούν το 3% σε έναν πληθυσμό σχεδόν 211 000 000 κατοίκων ενώ ταυτόχρονα ελέγχουν περίπου το 70% του πλούτου.
2. Η χειρότερη περίπτωση είναι αυτή του Yogya Plaza στο Klender στην Ανατολική Τζακάρτα όπου ανακαλύφθηκαν 174 καμένα πτώματα.
3. Απαντώντας σε παρατήρηση δημοσιογράφου στην εκπομπή AsiaNews του δορυφορικού καναλιού Star World ο Habibie δήλωσε: 'Ο λαός μόλις άρχισε να απολαμβάνει την ελευθερία του λόγου με τις διαδηλώσεις. Αφήστε τον να το διασκεδάσει'. (23 11 98, Star World)

Κεφάλαιο 3^ο

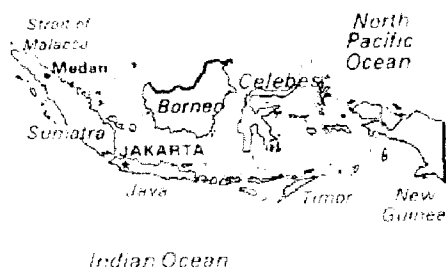
Μια «μικρή» παρένθεση που εκκρεμεί εδώ και 22 χρόνια

Το Ανατολικό Τιμόρ είναι μια μικρή περιοχή που βρίσκεται μεταξύ Ινδονησίας και Αυστραλίας (έκταση 19 000 τετρ. χιλιόμετρα). Ένα απλό νησί ανάμεσα σ' όλα τα άλλα του Ειρηνικού Ωκεανού, αποτελούσε πορτογαλική αποικία από τον 16^ο αιώνα μέχρι το 1975.

Το Δεκέμβριο του 1975, ακριβώς ενάμισι χρόνο μετά την Πορτογαλική επανάσταση, η οποία έβαλε τέλος στην 48χρονη δικτατορία της μητρόπολης και σε λιγότερο από ένα μήνα από την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Ανατολικού Τιμόρ, η Ινδονησία, αυτός ο γιγάντιος γείτονας, με πληθυσμό περισσότερο από 200 εκατομμύρια κατοίκους, αντίθετα με τους 700 000 του Τιμόρ, εισέβαλλε στο νησί από αέρα και θάλασσα. Πολλοί σκοτώθηκαν αμέσως ενώ ολόκληρα χωριά κάηκαν. Άλλοι κατάφεραν να ξεφύγουν στα βουνά στην καρδιά του νησιού και οργάνωσαν αντάρτικο. Οι βασανισμοί, οι βιασμοί και κάθε είδους φυσικοί και ψυχολογικοί καταναγκασμοί, έχουν γίνει τμήμα της καθημερινής ζωής των Maubere. (οι ιθαγενείς του Ανατολικού Τιμόρ).

1200 km

Παρά τις επανειλημμένες επικλήσεις για σεβασμό των δικαιωμάτων των κατοίκων του Τιμόρ για αυτοδιάθεση(1) η διεθνής κοινότητα έχει παραμείνει τυφλή μπροστά στον αγώνα των Maubere. Μόνο μετά τις 12 Νοεμβρίου του 1991, όταν περισσότεροι από 250 νέοι σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια μιας στυγνής σφαγής, που έλαβε μέρος στο νεκροταφείο του Ντίλι (πρωτεύουσα του Ανατολικού Τιμόρ (2), τα «πολιτισμένα»

κράτη άρχισαν να πιέζουν τη Ινδονησία με πιο δραστικό τρόπο. Αλλά τα διπλωματικά λόγια των κρατών δείχνουν ψεύτικα και άδεια όταν τα ίδια αυτά κράτη πωλούν όπλα στην δικτατορία της Ινδονησίας και δυναμώνουν τις οικονομικές τους σχέσεις με την Τζακάρτα. Ίσως οι άνεμοι της αλλαγής που φυσούν τώρα στην Ινδονησία παρασύρουν και το Ανατολικό Τιμόρ στο κοντινό μέλλον...(3)

Σημειώσεις

1. Τα Ηνωμένα Έθνη ποτέ δεν αναγνώρισαν την Ινδονησιακή κυριαρχία στο νησί αλλά αυτό, όπως όλοι πολύ καλά γνωρίζουμε: αφού έχουμε ολοζώντανο δίπλα μας το παράδειγμα της Κύπρου, δεν λέει και πολλά πράγματα.
2. Ήταν όταν ακυρώθηκε η επίσκεψη του Πορτογάλου πρωθυπουργού Σοάρες στο Α. Τιμόρ, όταν κατά την προετοιμασία διαδηλώσεων από τους αντιστασιακούς του νησιού σκοτώθηκε ένας απ' αυτούς, ο Sebastião Gomes. Στις 12 Νοεμβρίου 1991, δύο εβδομάδες μετά την κηδεία του Sebastião, και κατά το μνημόσυνό του οργανώθηκε διαδήλωση από τους αντιστασιακούς στο νεκροταφείο Santa Cruz. Κατά τη διάρκεια της τελετής στο νεκροταφείο Ινδονησιακές δυνάμεις κατοχής επιτέθηκαν στους συγκεντρωμένους με αληθινά πυρά. Ο απολογισμός, περισσότεροι από 250 νεκροί νέοι έκανε γνωστό το περιστατικό σ' όλο τον κόσμο σαν τη «σφαγή της Santa Cruz».

Γενικός Χρονολογικός Πίνακας

1975	Δεκέμβριος 7: Η Ινδονησία εισβάλλει στο Αν. Τιμόρ. Δεκέμβριος 22: Το συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ απαιτεί την άμεση αποχώρηση των Ινδονησιακών στρατευμάτων από την περιοχή.
1976	Ιούλιος 17: Το Ανατολικό Τιμόρ ανακηρύσσεται από την Ινδονησία ως η 27^η περιοχή της.
1977	Απρίλιος: Οι Ινδονησιακές αρχές παραδέχονται ότι 50000 κάτοικοι του Α. Τιμόρ σκοτώθηκαν αμέσως μετά την εισβολή.
1978	Ιανουάριος 21: Η Αυστραλιανή κυβέρνηση αναγνωρίζει την Ινδονησιακή κυριαρχία.
1983	Μάρτιος 23: Υπογράφεται συμφωνία μεταξύ των αντιπροσώπων της Ινδονησίας και του Τιμόρ. Αύγουστος 31: Η Ινδονησία αθετεί τη συμφωνία.
1987	Μάρτιος: 30000 Ινδονήσιοι στρατιώτες αναφέρονται στην περιοχή.
1989	Οκτώβριος 12: Ο πάπας Ιωάννης Παύλος Η επισκέπτεται το Α. Τιμόρ. Γίνεται η πρώτη μεγάλων διαστάσεων διαδήλωση εναντίων της Ινδονησιακής κατοχής.
1991	Νοέμβριος 12: Η σφαγή στη Σάντα Κρούζ, 271 μη αναγνωρισμένα πτώματα.
1992	Νοέμβριος 20: Ο Xanana Gusmao, χαρισματικός ηγέτης της Τιμοριανής αντίστασης για σχεδόν μια δεκαετία συλλαμβάνεται από τον Ινδονησιακό στρατό.
1993	Απρίλιος: Ο Konis Santana αναλαμβάνει την ηγεσία της ένοπλης αντίστασης στα βουνά του Τιμόρ.
1995	Ιούνιος 3-5: Η πρώτη διεθνής Τιμοριανή συνάντηση (Αυστρία)
1996	Οκτώβριος: Ο επίσκοπος του Ντίλι (πρωτεύουσα του Α. Τιμόρ) Ximenes Belo και ο ειδικός αντιπρόσωπος της αντίστασης στο εξωτερικό, Dr. Jose Ramos - Horta, παίρνουν το Νόμπελ Ειρήνης.

3. *Ο Amien Rais, ηγέτης του μουσουλμανικού αντιπολιτευτικού κόμματος της Ινδονησίας υποστήριξε δημόσια το δικαίωμα του Α. Τιμόρ για ανεξαρτησία. Αυτό αποδεικνύει ότι υπάρχουν δυνάμεις μέσα στην Ινδονησία που βλέπουν θετικά τον αγώνα των Maubere για αυτοδιάθεση.*

Παράρτημα

Εξελίξεις

Από τότε που γράφτηκε αυτό το άρθρο μέχρι τη δημοσίευσή του έχουν μεσολαβήσει αρκετές εξελίξεις στην πολιτική κατάσταση της Ινδονησίας και στο θέμα του Ανατολικού Τιμόρ που κάνουν αδύνατη την κατανόησή του χωρίς την παράθεση των κυριότερων από αυτές. Τελικά η πίεση των συνεχόμενων διαδηλώσεων και ο οικονομικός εκβιασμός των δυτικών δυνάμεων έκαναν δυνατή την παραχώρηση εκλογών από το Γκολκάρ το οποίο κατεβαίνει στις εκλογές αυτές όχι πια σαν το μόνο κόμμα αλλά συνοδευόμενο από μια πληθώρα προοδευτικών δυνάμεων. Οι εκλογές έλαβαν μέρος στις 7 Ιουνίου 1997 και λόγω της χαώδους κατάστασης στην Ινδονησία κράτησαν για σχεδόν δύο εβδομάδες. Λόγω της δυσκολίας στην καταμέτρηση των ψήφων τα αποτελέσματα αναμένεται να ανακοινωθούν επίσημα στα τέλη Ιουλίου (1). Πάντως από τις μέχρι τώρα καταμετρήσεις φαίνεται ότι πρώτο κόμμα εκλέγεται το Ινδονησιακό Δημοκρατικό Κόμμα Αγώνος της Μαγαουάτι Σουκαρνοπούτρι, κόρης του Σουκάρνο τον οποίον ο Σουχάρτο είχε εκθρονίσει από την εξουσία τον Μάρτιο του 1966. Το κόμμα συγκεντρώνει περισσότερο από 35%. Για να κυβερνήσει όμως θα πρέπει να συμμαχήσει με ένα από τα υπόλοιπα κόμματα, πιθανότερο εκ των οποίων φαίνεται το πρώτο σε δύναμη μουσουλμανικό κόμμα, Εθνικό Κόμμα Αφύπνισης του Αμπντουραχμάν Ουαχίντ. Το κυβερνητικό Γκόλκάρ με υποψήφιο τον τωρινό πρόεδρο B.J. Habibie έλαβε την Τρίτη θέση με ποσοστό γύρω στο 10%. Εν τω μεταξύ την 5^η Μαΐου 1999, σχεδόν ένα χρόνο μετά την παραίτηση του Σουχάρτο από την εξουσία, οι υπουργοί εξωτερικών της Πορτογαλίας και Ινδονησίας, Jaime Gama και Ali Alatas, υπέγραψαν συμφωνία ενώπιον του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, Koffi Annan, σύμφωνα με την οποία χορηγείται ειδική αυτονομία στο Ανατολικό Τιμόρ, ενώ με δημοψήφισμα το οποίο θα διεξαχθεί στις 8 Αυγούστου 1999 οι Τιμορέζοι θα αποφασίσουν εάν θέλουν την συνέχιση της κατάστασης αυτονομίας ή πλήρη ανεξαρτησία από την Ινδονησία. Το γεγονός είναι ότι ο Ινδονησιακός στρατός εξακολουθεί να κάνει αισθητή, βίαια την παρουσία του στο Ανατολικό Τιμόρ, ενισχύοντας παραστρατιωτικές ομάδες προ-ινδονησιακών Τιμερέζων στο έργο της κατάπνιξης κάθε φωνής υπέρ της ανεξαρτησίας. Και οι άοπλες μονάδες ασφαλείας του ΟΗΕ που έχουν φτάσει στην περιοχή για να επιβλέψουν το δημοψήφισμα παρακολουθούν άπρακτες τις σφαγές. Παρά την φαινομενική επιτυχία της διπλωματίας στην επίλυση του προβλήματος οι ρίζες του είναι πολύ πιο βαθιές και φαίνεται ότι τα προβλήματα ενός λαού που δεινοπαθεί εδώ και 2 δεκαετίες δεν έχουν τελειώσει ακόμη.

Σημειώσεις

1. Από τις 500 έδρες του Ινδονησιακού Κοινοβουλίου (Dewan Perwakilan Rakyat) οι 462 εκλέγονται άμεσα από τον λαό ενώ οι υπόλοιπες 38 ανατίθενται στις Στρατιωτικές Δυνάμεις στην χώρα. Το γεγονός αυτό σε συνδιασμό με το ότι οι περισσότερες ανώτερες διοικητικές και κυβερνητικές θέσεις ανήκουν σε στρατιωτικούς δείχνει ότι ο στρατός δεν έχει πάψει να παίζει μεγάλο πολιτικό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις της χώρας. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε και τη σκιά της παρουσίας του στρατηγού Wiranto στα παρασκήνια ...

Πηγές και παραπομπές για περισσότερες πληροφορίες *

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΙΜΟΡ
<p>Περιοδικά: Inside Indonesia</p> <p>Εφημερίδες: Jawa Post, Merah Putih, Republica, Singgalang</p>	<p>Internet Sites: East Timor - Past, Present and Future, Nettalk, East Timor Action Network, Free East Timor - Fascist Republic Of Indonesia, Asia - Pacific Coalition for East Timor, East Timor Human Rights</p>

* Συγγνώμη για την μη αναφορά Ελληνικής Βιβλιογραφίας για το θέμα, αλλά προς το παρόν είναι δύσκολη η πρόσβασή μου σ' αυτόν τον τομέα. Παρόλα αυτά, όσοι θέλουν να εμβαθύνουν στο θέμα, είμαι σίγουρος ότι μπορούν να βρουν πληθώρα άρθρων σε έντυπα εκτός των mainstream MME (για παράδειγμα «Ο Αναρχικός» έχει κάνει λεπτομερέστετη αναφορά στο θέμα σε προηγούμενα τεύχη του)

Α. ΣΑΠΦΩ:

Έρος δ' ετίναξε μοι φρένας,
ως άνεμος κατ' όρος δρύσιν εμπέτων.

Ο έρωτας μου τίναξε το νου
σαν άνεμος του βουνού
που χυμά στις βαλανιδιές

Έρος δηυτέ μ' ο λυσιμελής δόνει,
γλυκύπικρον αμάχανον όρπετον

Πάλι με λύνει, με συγκλονίζει ο έρωτας
αυτό το γλυκόπικρο ερπετό, που είναι
αδύνατο να του ξεφύγεις.

Β. ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΙΧΑΣ

Να' σαι
τραγουδιστής έρωτας.
να παίζεις τα τραγούδια σου
στα τρυφερά των γυναικών κοχύλια.

Γ. Γ.Ξ.ΣΤΟΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Κορίτσι...

Κορίτσι με το φρέσκο φόρεμα σου
διάφανη δόξα λεπτού γαλάζιου
κορίτσι της ξανθιάς δροσοβροχής
που κυνηγάς τους κάλυκες του ανέμου

ΕΠΤΑ ΕΡΩΤΙΚΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

(για την Ιωάννα)

Δ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ (από το 'Γυμνό Σώμα')

Γδυθήκαμε
κλείσαμε έξω από την πόρτα
τα σπίτια τα σκυλιά
τους κήπους τα αγάλματα
το θάνατο

Βαθειά συνουσία
πόλεις γκρεμίζονται
άλογα καλπάζουν
φανοστάτες πέφτουν
άηχα, άηχα

Ε. Δ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ Γιατί είσαι θάλασσα

Κάτω από τα ρούχα σου φοράς λουλούδια και μαχαίρια
Γιατί 'σαι θάλασσα, η ακατόρθωτη λιακάδα του χειμώνα
κι Άνοιξη μικρή που μάζεψε σε ποίημα

ΣΤ. Τ.ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ Έρωτας 2

Οι αστράγαλοι σου δυο μικροί μικροί
ανθισμένοι τάφοι
όπου μέσα τους είναι θαμμένη για πάντοτε
η καρδιά μου.

Ζ. Ν. ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ Ύμνος δοξαστικός
για τις γυναίκες που αγαπούμε

Είναι οι γυναίκες που αγαπούμε σαν τα ρόδια
έρχονται και μας βρίσκουνε
τις νύχτες όταν βρέχει
με τους μαστούς τους καταργούν τη μοναξιά μας
μες στα μαλλιά μας εισχωρούν βαθιά
και τα κοσμούνε
σα δάκρυα σαν ακρογιάλια φωτεινά
σα ρόδια...

